

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээт

Гъэтхалэм и 17-р — Адыгэ Республикэм ипарламентаризмэ и Маф

Адыгэ Республикэм щыпсэхуэу лытэныгъэ
зыфэтшыхэрэр!

Адыгэ Республикэм ипарламентаризмэ и Мафэ фэш!
тышфэгүшл!

Илээс 20-м ехыгуэу Адыгеим ихэбзэгъуэу ыкы илыкы
кыулыкхуэр республикэм иполитикэ, иобщественнэ ыкы
исоциальнэ шылакэ изы йахышхоу хуыгъэх.

Джырэ лъэхъаным цыф жугъэхэм ялыкы кыулыкхуэу
социальнэ зэфэгъэр шытэныгъэм щыпхырыщыгъэным,
цыфхэм яфедэхэр кыухуымэгъэнхэм афэлажэхэрэр шы-
мылэхуэу граждан обществэмрэ правовой къралыгъомрэ
бгъэлсынхэ плъэкыштэп.

Адыгеим ипарламентариехэм ялофшлэн зыфитегъэпсы-
хыгъэр цыфхэм ящылэкэ нахышлу шыгъэныр ары, ащ
пае зишуагъэ къралыгъэ еплъыкышхэр нахы игъэклотыгъэу
кыызфэгъэфедэгъэнхэ фае.

Адыгеим идепутатхэмрэ игъэцэклекло хабзэ икыулыкху-
хэмрэ гъусэныгъэ пытэ зэдырлэу зэрээдэлажэхэрэм
ишуагъэкэ къралыгъо политикэр нахы шлогъэ ин хэлъу
пхырыттын, тиреспубликэ социальнэ-экономикэ хэхъо-
ныгъэ едгъэшын тэлъэлы.

Тичыплэгъу лъаплэхэр, тыгу кыдделэу зэкълэми тышф-
фэлъало псауныгъэ пытэ шуылэнэу, дунаир мамырэу,
шлум шуушымыклэу, Адыгеимрэ ти Хэгъэгүшхоу Урысы-
емрэ яфедэ зыхэлъ лэфэу жугъэцаклерэм гъэхыгъэ-
хэр шышфүшлынхэу!

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ
ТХЪАКІУШЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

лоштэп, — кылуагъ
Тхъаклушынэ Аслъан
Гъэлорышлэлэм ипа-
щэ зыфигъазээ. Къумпыл Мурат,
Лылуужу Адам, Ва-
силь Пословскэм
мы лэфыгъом еп-
лъыкылу фырылэр
кыралотыкыгъэ,
пшъэрыл шхъа-
лэхэр кыагъэнфа-
гъэх. Гумэлыгъор
дэгъэзыжыгъэным
пае республикэм
ихэбзэхуымэкы кы-
лыкхуэм, наркокон-
тролым, УФСИН-м
язепхыныгъэ нахы
гъэпытэгъэн зэрэфэ-
ер пстэуи кыха-
гъэщыгъэ, ащ пае
тапэкэ лэф зэра-
шлэшт план гъэнэ-

пэшорыгъэш зэфэхысыжыу
фэхуыгъэхэм япхыгъэ доклад
кышлыгъэ республикэ комисси-
ем иаппарат ипашуэу Къудай-
кыо Юрэ. Ащ кызырэхигъэщы-
гъэмкы, медицинэм емыпхыгъэу
наркотикхэр ыкы психотроп-
нэ пкыгъохэр зыгъэфедэхэ-
рэм япчъагъэ Адыгеим нахы
макэ шыхыгъэ. 2016-рэ илээ-
сым шылэ мазэм и 1-м ехуылэу
учетым нэбгырэ 1732-рэ хэ-
тыгъэ, ахэм ащышхуэ 880-мэ нар-
котик хылыгъэхэр агъэфедэх.
2015-рэ илээсым наркотикхэм
япхыгъэ бзэджэшлэгъэ 245-рэ
республикэм шагъэуныфыгъэ, ащ
даклоу хэбзэнчъэу агъэзеклорэ
наркотик килограмм 25,8-рэ
кыахыгъэ. Хыкумхэм унашхоу
ашыгъэм диштэу нэбгыри 152-
мэ пшъэдэкыжы арагъэхыгъэ,
нэбгырэ 65-мэ хыапс атыралъ-
хыагъэ.

Ялофшлэн агъэлъэшынэу къафигъэпытагъ

Наркотикхэр хэбзэнчъэу гъээзеклогъэнхэм
пэуцужырэ комиссиуэ республикэм
щызэхашагъэм зичэзыу зэхэсыгъоу тыгуасэ
илагъэм тхъамэтэгъор щызэрихыгъэ Адыгэ
Республикэм и Лышхъуэ Тхъаклушынэ Аслъан.

— Непэ тызтегушылэгъэ лэфыгъохэм социальнэ мэхъанэ-
шхо зэрялэм щэч хэлъэп. Цы-
фым наркотикхэр чидзыжы-
нымкы, нэужым шытэныгъэм
хэгъэгъозэжыгъэнымкы лэпы-
лэгъу тызэрэфэхуэн плъэкыштыр
ащ лэфшлэлэ чыплэ едгъэгъо-
тыныр, лэжыапкэ кыхыным
едгъэгүшлуныр ары. Наркоти-

Ащ хэлэжыагъэх АР-м и
Къралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Владимир Нарож-
нэр, Адыгеим и Премьер-ми-
нистрэу Къумпыл Мурат, фе-
деральнэ инспектор шхъалэу
Лылуужу Адам, республикэм
ипрокурорэу Василий Послов-
скэр, муниципальнэ образова-
ниехэм, кыулыкхуэ ыкы ведом-
ствэ зэфэхышхуафхэм япашэ-
хэр, нэмыкхэри.

Наркоманиер профилактикэ
шыгъэнымкы бзэджэшлагъэ
зезыхыагъэхэм пшъэдэкыжы
языгъэхырэ федеральнэ кы-
лыкхуэм и Гъэлорышлэлэу Ады-
геим шытэп епхыгъэ учреж-
дениехэм лэфэу ашлагъэм изэ-
фэхысыжыхэр ары апэрэ
лофыгъоу кызырэхуыгъэхэр
зытегушылагъэхэр. Гъэлорышлэ-
лэм ипашуэу Сергей Ключ
кызырлыагъэмкы, республи-
кэм ит хыапсхэм зэкълэмкы нэ-
бгырэ 2120-рэ адэс, ахэм ащы-

щэу 475-мэ наркотикхэм алъ-
ныкыкы бзэджэшлагъэхэр зэ-
рахыагъэх. 2016-рэ илээсым
шылэ мазэм и 1-м ехуылэу
наркотикхэр, психотропнэ пкы-
гъохэр зыгъэфедэн, зэзгъэгъо-
тын е зышэн зылэкыштыр нэ-
бгыри 187-рэ профилактическэ
учетым хэгъэуагъэх. 2015-рэ
илээсым кыкылоцл учреждени-
ехэм ачлэххэм хэбзэнчъэу
алэклэххэм фэгъэ наркотик
грамм 932,8-рэ кыахыгъэ.
Гушылэм пае, блэкыгъэ илээ-
сым шылэ мазэм хыапсхэм дэс
С.А. Ереминым дэж къралогъэ
бзылфыгъэр кыулыкхушлэхэм
кызылэхыгъэ, грамми 3-м
ехуэр наркотик пкыгъоу «ме-
тадон» зыфилорэр ылыгъэу
кычлэкыгъэ. Уплъэкыун-опера-
тивнэ лэфтхыабзэхэм кы-
зэрагъэлъэгъуагъэмкы, коло-
нием дэс нэбгыри 3-мэ ар
алэклэххэнэу шытыгъэ. Мы
лъэныкыомкы кыулыкхушлэхэм

лофышхо ашлэ нахы мышлэми,
гумэлыгъохэр, шыклагъэхэр
зэрэщылэхэр Гъэлорышлэлэм
ипашэ кылуагъэ. Бзэджэшлэхэм
пшъэдэкыжы зацарагъэхырэ
учреждениехэм, шагу кылоцхэм
видеокамерэхэр ашагъэуагъэх,
ау ахэм ячлэхыагъэхэм, алу-
пэхэм мыщ фэдэ пкыгъохэр
икыу фэдизэу ащылэхэп.

Гъэлорышлэлэм илофшлэн зэ-
рээхищэрэм зышымыгъэрээ-
рэ чыплэхэм АР-м и Лышхъуэ
къашуагъэ, гумэлыгъохэр дэгъэ-
зыжыгъэнхэм пае кыулыкху-
шлэхэм япшъэрылхэр нахы тэрэ-
зэу агъэцэклэн фаеу ылытагъэ.

— Зыгорэ лэпылэгъу кыт-
фэхуыт шулоу шуушымысэу,
шъор-шъорэу хэлыплэхэм шуя-
ус, ащ кыхыеубытэ видеока-
мерэхэм ягъэуагъэх. Хыапс
кышлыхыагъэхэм наркотик зэ-
кылоцшыхыагъэхэр зэпырадзы-
хуэу кызырэхэкырэ илофыгъо
пчъагъэрэ тытегушылагъэ, ау
непи а гумэлыгъор дэгъэзы-
жыгъэ хуыгъэп. Мыщ дэжыым
гурылогъуае хуэрэр зы — на-
котик зэкылоцшыхыагъэу кы-
зэпырадзыгъэр кыулыкхушлэхэм
амылыгъоу хыапсдэсым сы-
дэуштэу лэкълэххэн ылыкыра.
Профилактическэ лэфтхыабзэхэр
нахыбэу зэхашушхэзэ, нар-
котикым кызырэхырэ тхъа-
мыклагъор цыфхэм агурыжы-
гъэлон фае. Джырэ уахътэм
ащкы шышлэрэр икыу пфэ-

фагъэ зэхэгъэуагъэхэр игъоу
ахэм афалэгъуэу.

Наркотикхэр хэбзэнчъэу
гъээзеклогъэнхэм пэуцужырэ
комиссиуэ Тэхуатэмыкыое
ыкы Джэджэ районхэм ащы-
лэхэм пэшорыгъэш лэфтхыабзэу
зэхашэхэрэм кытегушылагъэх
мы муниципальнэ образовани-
ехэм яадминистрациехэм япа-
щэхуэу Шхъэлэхъо Азмэтрэ
Виктор Пукличрэ.

Кыткылэхуыхэрэ лэужхэр
мы тхъамыклагъом шыухуымэ-
гъэнхэмкы культурэм иучреж-
дениехэм мэхъанэу ялэм фэгъэ-
хыгъэу кыгушылагъэ АР-м
культурэмкы иминистрэу Къулэ
Мыхъамэт.

Наркотикхэр хэбзэнчъэу гъэ-
зеклогъэнхэм пэуцужыгъэным-
кы мониторингэу зэхашагъэм

кыры зыгъэфедэрэм иунагъо чы-
плэ кын зэритыри мыщ дэ-
жыым кыдэтлэтытэн фае. Ама-
лэу тилэр зэкы этхылылэнышъ,
тызэгъусэу мы тхъамыклагъом
тыпэуцужынын, тичыфхэр кы-
тыухуымэнхэ фае. Ащ пае мыщ
фэгъээгъэ структурэ пстэу-
ми ялофшлэн агъэлъэшынэм,
язепхыныгъэ агъэпытэным мэхъанэ-
шхо ил. Джащыгъум ит-
хыуагъэр кыддэхуыт, мызэ-
кыми, гумэлыгъохэр дэгъэзы-
жыгъэхэ хуыт, — кылуагъ
Тхъаклушынэ Аслъан зэфэхы-
сыжыхэр кышлызэ.

Зэхэсыгъом кышлалэтыгъэ
лофыгъохэм япхыгъэу комис-
сием хэтхэм унэхъо гъэнэфэ-
гъэхэр ашыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Суртхэр А. Гусевым тыри-
хыгъэх.

Мэкъэгъэу

Кырымрэ Севастопольрэ Урысыем зыхэхыажыгъэхэр
илъэситлу зэрэхуэрэм фэгъэхыгъэ митинг-концерт 2016-рэ
илээсым гъэтхалэм и 18-м шылэшт.

лофтхыабзэр зытегъэпсыхыагъэр Кырымрэ Севастопольрэ
Урысыем зэрэхыажыгъэхэм зэрэдырагъаштэрэр кыгъэ-
лэгъогъэныр ары.

Митинг-концерт Мыекыуапэ икълэ парк сыхыатыр
15.00-м шырагъэжэшт.

Клэлэцлыкүхәр машлом щышъуухъумэх

Машлом бәрә тхьамыклагъо кыздихъу кыыхәкы. Мылькур зәрәхәкүадәрәм нәмыкләу, цыфхәм ящыләныгъи, япсауныгъи ащ щынәгъуәпләм ригъуцоу, обществәми, къралыгъоми чләнәгъә аригъәшләу мэху. Арышъ, гумәкыгъохәр кьафькьомыкынкхәм пәе машлом зыкьымыштәнымклә шапхъу щыләхәр цыфхәм кьыдалытән фәе.

Урысыем и МЧС Адыгъ Республикәклә и Гъәлорышләплә шхьалә кьаләу Мыекъуәпәклә имәшлөгъәкләсә кьулыкьу джыри эз шьугу кьегъәкыжы сакьыныгъә кьызәрәзыхәжъуғәфән фаер. Хьакур лъәшщәу шьу-мыгъәплә, машло зәрәл хьакум кләлэцлыкүхәр лыпләнхәу кәшъуымыгъанәх, хьакупчъәм пәблагъәу кьызыкләнән ыльәкышт пкыгъохәр шьуымыгъәтлыых, тәрәзәу ләф зымышләрә электрәкыгъохәр шьу-мыгъәфедәх. Тхьамыклагъо кьәмхъуном пәе ахәр пыгъәнәгъәу зи алымыпләу кәшъу-мыгъанәх. Газ баллонхәр шьу-зәрәс унәхәм арыжъуғәуцәх, ащклә шапхъу щыләхәм шьу-адәхы хьуштәп.

Урысые Федерацием и Правительствә 2012-рә ильәсым мәлылфәгъум и 25-м ышлыгъә унашъоу N 390-р зытәтәымклә машлом зыкьымыштәнымклә шапхъәхәр аухәсыгъәх. Ащ фәдә шапхъәхәр хәти кьыдилытәнхә фәе. Интернетым а документыр игъотәгъуәп. Ащклә шапхъәу щыләхәм, зәрәзәклән фәем хәти защигъәгъозән ыльәкышт.

Гухәкл нахъ мышләми, машлом зыкьымыштәнымклә шапхъәхәми, 2013-рә ильәсым мзәаэм и 23-м аштәгъә Федеральнә законәу N 15-р зытәтәу «Тутын зәрәшәохәрәмрә тутын лүгъуәмәмрә зәрәрәу кьахь-рәм цыфхәр щыухъумәгъәным ехьылагъ» зыфило-рәми зи арытәп уиунә тутын ушә-шәо зәрәмыхъу-щтым фәгъәхы-гъәу. Ау тутынәу амыгъәкләсәжы-гъәм тхьамыклагъо кьыздихъу бәрә тырехьылә. Шьори кьышъупәблагъәхәми ящыләныгъә щынәгъуәплә ишъуымыгъәуцә.

Ны-тыбә тутын яунә щешәо кләлэ-цлыкүхәр кьазәрә-дисхәр, ахәм щысә кьазәрә-тырахьрә кьырамыдзәу. Ны-тыхәм кләлэцлыкүр изакъоу унәм кьызыранәклә, тутынымрә сырнычымрә арыджәгун, ащ тхьамыклагъо кьыздихьын зәрильәкыштыр кьыдалытәрәп. Ны-тыхәу лыитәныгъә зы-

фәтшыхәрәр, шьуикләләцлыкүхәр язакъоу унәм кьышъуымыгъанәх, ахәм ящыләныгъә, япсауныгъә кьырыкшотыр шьори зылә ильыр. Машлом зыкьымыштәнымклә шапхъәу щыләхәм шьуадәмыхынәу, шьуикләләцлыкүхәм щысә дәй яшъуымыгъәләгъунәу, ахәм япсауныгъә шьуфәсакьынәу тышъоджә.

Машлом зыкьыштагъәу зышъульәгъуклә, телефонхәу 010-мклә е 112-мклә макъә яжъуғәу. Ләпыләгъур кьәсыфә цыфхәм ягъәкшынклә ыкли машлом игъәкләсәжынклә шьуфәләкыштыр зәклә шьушлә.

Машлом зышъуухъумәгъәным епхыгъәу упчләу шьуиләхәмклә Урысыем и МЧС Адыгъ Республикәклә и Гъәлорышләплә шхьалә ителәфонәу **56-80-78-мклә** е Кьыблә шьолъыр гупчәм (кьаләу Ростов-на-Дону) ицыхъәшләгъу телефонәу **8-863-**

240-66-10-мклә зафәжъуғәзән шьульәкышт.

**Кьаләу Мыекъуәпә
мәшлөгъәкләсәнымклә
икъэралыгъо
инспекторәу
С. С. Давыдов**

Анахъ дэгъур кьәнәфагъ

Гьогу-патруль кьулыкьум илофышләхәм азыфагу зәнәкьокъоу «Зисәнәхәтклә анахъ дэгъу» зыфило-рә Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекция джырәблагъә зәхищәгъагъ. Ащ нәбгыри 8-мә зыщаушәтыгъ.

Зәнәкьокъур лъәныкьо зәфәшъафхәмклә зәтеуыгъагъ: хәушъафькыгъә ухъазырыныгъәу яләр, техникә-криминалистикә лъәныкьор, медицинә, щәрыон, физическә ухъазырыныгъәу аләкләпыр ыкли патруль автомобилыр зәрәзә-рафәрә шыкләр.

Кьырахыгъә балл пчъагъәм елытыгъәу теклоныгъә кьыдә-зыхыгъәр кьәнәфагъ.

Амаләу аләкләхәр кьыз-фагъәфедзә, шыпкьагъә хәл-ләу инспекторхәр зәнәкьокъу-гъәх. Ящәнәрә чыпләр кьы-дихыгъ хәушъафькыгъә взодым хәт старшә лейтенантәу

Владимир Пиль. Я 3-рә ротәм иинспекторәу Бырдж Асхъад ятлонәрә хьугъә. Полицием икапитанәу Дамәкьо Аслан (хәушъафькыгъә взодым хәт) апәрә чыпләр фагъә-шъошагъ.

АР-м и МВД и УГИБДД ипәщә игуадзәу Мамыекъо Казбек нахъ кьахәщыгъәхәм ыкли хәләжъәгъә кьулыкьушләхәм кьафәгушлугъ. Теклоныгъәр кьыдахынымклә ухъазырыныгъә дэгъу кьызәрәгәлпәгъуагъәр ащ кьылуагъ. Хәгъәунәфькыләр чыплищыр зыфагъәшъошагъәхәм щытхъу тхыльхәмрә кубохәмрә аритыжыгъәх.

Тхьамафәм ихъугъә-шлагъәхәр

Адыгъ Республикәм хәгъәу клоцл ләфхәмклә и Министерствә кьыззәри-тырәмклә, гъәтхәпәм и 7-м кьыщегъәжъагъәу и 13-м нәс республикәм бзәджәшләгъә 50 щызәрәхъагъ. Ахәр: бзылфьгъәм ебәныгъәхәу 1, хьуноклән бзәджәшләгъәу 1, тыгъуагъәхәу 16, гъәпцлагъә зыхәл бзәджәшләгъи 7, машиншәр рафьжъагъәу 1, нәмыкләхәри. Экономикәм ыльәны-кьоклә хәбзәгъәуцугъәр гьогөгъуи 4-рә аукъуагъ. Бзәджәшлагъә зезыхъә-гъә нәбгырә 37-рә агъәунәфьгъ, зәхафын алъәкыгъәр процент 75-м ехъу.

Адыгеим игьогухәм хьугъә-шләгъи 10 кьә-техъагъ. Ахәм нәбгыри 3 ахәклодагъ, нәбгырә 14-мә шьобжхәр атещагъәхә хьугъә. Ешъуа-гъәу рулым кләрысхәу водител 56-рә кьа-убытыгъ, гьогурькыном ишапхъәхәр гьогөгъу 3161-рә аукъуагъәу кьыхагъәщыгъ.

Зәрарыр сомә мин шьитфым ехъу

Краснодар краим щыпсәурә бзылфьгъәм ыльәныкьоклә зәрәхәгъә бзәджәшлагъәм епхыгъә уголовнә ләфыр УФ-м хәгъәу клоцл ләфхәмклә и Министерствә икьутамәу Тәхьу-тәмыкьое районым щыләм иследственнә подразделение зәхифыгъ. Полицейскәхәм зәрә-гъәунәфьгъәмклә, 2015-рә ильәсым кләләклә горәм мы бзылфьгъәм имашинә бзәджә-дәу зәриштәрәм фәгъәхыгъә зәзәгъыныгъә дишлыгъ. Ащ зәритхәгъагъәмклә, автотранс-портыр зыем мафә кьәс сомә минрә ныкьорә ритын фәягъә. Клаләм тләклүрә ар ыгъәцәкләгъ, ау нәужым ипшәрылхәм защидзыеу ыуб-лагъ. Гъәпцлагъә зыхәл бзәджәшлагъәр зә-зыхъагъәр хәбзәухъумәклохәм псынкләу агъә-унәфьгъ, ар Теуцожь районым щыпсәурә ильәс 29-рә зыныбжә хьульфыгъ. Кьызәрәнәфагъәмклә, зәзәгъыныгъәм зыкләтхә уж, ащ бзәджәшлагъәр ыгу кьыхагъ. Автомобилим ипаспорт шлок-дыгъәу зәрытхәгъә заявлениер полицием чилихъагъ. Нәужым иномаркәр ыщәнымклә фитыныгъә кьезытырә зәзәгъыныгъә нәпцл зәхигъәуцагъ. Ащ ишлугъәклә автомобилыр

ежә зәриер кьәзыушыхьатырә тхьапәхәр ыгъә-хъазырынкә ыльәкыгъ, нәужым автотранс-портыр ышагъ. Бзылфьгъәм зәрәрәу рихыгъәр сомә мин шьитфым ехъу. Джырә уахътәм автомобилыр зыем ратыжыгъ. Хьуль-фыгъәм лажә зәриләр хьыкумым ыгъәунә-фыгъ, тазыр тырильхъагъ.

Сотовә телефоныр тырихыгъ

Шьобжхәр зытәщәгъә хьульфыгъәр симә-джәщым кьызәрәнагъәсыгъәм фәгъәхыгъә кьә-бар УФ-м хәгъәу клоцл ләфхәмклә и Мини-стерствә иотделәу Мыекъуәпә щыләм иде-журнә часть кьыләкләхъагъ. Мы хьугъә-шлагъәм епхыгъәу уголовнә розыскым икьулыкьушләхәм ләфхъәбзә гъәнәфагъәхәр зәхащәгъәх. Ахәм зәрәгъәунәфьгъәмклә, тикъәлә шхьалә щып-сәурә ильәс 35-рә зыныбжә кләләкләм ыльә-ныкьоклә бзәджәшлагъәр зәрәхъагъ. Ащ кьы-зәрилотәгъәмклә, амыгъәунәфьгъә бзәджәшлә горә кьытебани, утынхәр рихыгъәх, сотовә телефонәу ылыгыгъәр тырихи зыгъәбыл-жыгъ. Хәбзәухъумәклохәм рагъәкыкыгъә оперативнә-лыхьон ләфхъәбзәхәм яшлугъәклә, мы бзәджәшлагъәм хәщәгъән зыльәкыштыр кьаубытыгъ. Ыпәклә хьапсым дәсыгъә, ильәс 40 зыныбжә хьульфыгъәр ышлагъәм еуцол-ләжыгъ. Уголовнә ләф кьызәлуахыгъ, зә-хәфынхәр маклох.

**АР-м хәгъәу клоцл ләфхәмклә
и Министерствә ипресс-кьулыкьу.**

Ізәгъу уцхәр тучанхәми атедгъотән тләкышт

УФ-м псауныгъәр кьәухъумәгъәнымклә и Министерствә илыкыоу Олег Салагай кьызәрилуагъәмклә, шлэхәу рецепт зыпымыл ыльәгъу уцхәр, бзыуцыфыр, псыпсыр, нәмыкләхәу ягъәфедәнклә псауныгъәм иягъә кьезымыгъәкыштыр супермаркетхәм ащәщәтых. Гьомыләпхә-сатыушыплә сетьхәм ыльәгъу уцхәр зәрәщәт шыкләр зыгъәнәфәрә законопроект Министерствәм егъәхъазыры.

Законопроектыр зәрәгъәхъа-зырырәм фәгъәхыгъә кьәбар шәпхә-правовой актхәм яп-проект ипортал рагъәхъагъ. Мы проектым гъәтхәпәм и 21-м нәс тегушыләштых, анахъәу аналә зытырагъәтышт лъәныкьо-хәр агъәнәфәштых.

Федеральнә хәбзәгъәуцугъә-хәу «Об обращении лекарственных средств», «О лицензировании отдельных видов деятельности» зыфилохәрәм гъә-тәрәзыжынкхәр афашыштых.

2012-рә ильәсым кьыщегъәжъагъәу рецепт зыпымыл ыльәгъу уцхәр тучан-хәм ащәщәнхәм рә-гушыләх. 2014-рә ильәсым УФ-м пса-уныгъәр кьәухъумә-гъәнымклә и Мини-стерствә гьомыләп-хә-сатыушыплә сетьхәм ащәщән аләкышт ыльәгъу уцхәр кьатхыгъәх.

Ахәм ахәхъәх чымм узәрәлә-зәшт антисептикхәр, пәм ра-утхәрә аэрозольхәр, акти-вированнә уголыр, вирусым пәшлуклорә препаратхәр (мазь, крем зәфәшъафхәу кышъом щәфәхәрә), пскәр зыгъәхъу-жыыхәрә (ингәляция зәрәшырә карандашхәр, таблеткәхәр), кы-шъом щыпфәшт антигистаминнә препаратхәр (гель, мазь, эмуль-сия зәфәшъафхәр).

(Тикорр.).

Зэфэхьысыжьхэр ашыгъэх

2015-рэ илъэсым уголовнэ ыкIи граждан Iоф анахь инхэу Адыгэ Республикэм ихыкумхэм зэхафыгъэхэм афэгъэхьыгъэ пресс-конференцие джырэблагъэ Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ шыкIуагъ.

Iофтхьабзэм хэлэжьагъэх Прокуратурэм иуголовнэ-хыкум отдел ипашэу Эльдэрэ Эльдар, граждан ыкIи арбитражнэ Iофхэм язэхэфынкIэ прокурорым илэпылэгъу шъхьалэу Аульэ Азэма, журналистхэр.

2015-рэ илъэсым ялофшIэн кIэхуэу фэхьугъэхэр прокурорхэм кыизэфэхьысыжьхэзэ, анахьэу аналэ зытырагъэтыгъэ лъэныкъохэри кыхагъэщыгъэх.

IофшIэным ыкIи социальнэ фитыныгъэхэм, мэхьанэшхо зи-

лэ зэхьокIыныгъэу хэбзэгъэуцугъэм фэхьугъэхэм, экономикэ бзэдэжшIагъэхэм, уголовнэ Iофхэу хыкумышIхэм зэхафыгъэхэм, ахэм присяжнэ заседательхэр зэрахэлэжьагъэхэм, нэмыкIхэм афэгъэхьыгъэ упчIэхэм яджэуапхэр прокурорхэм кьаратыжыгъэх.

Э. Эльдарым кьызырилуагъэмкIэ, автотранспортыр ешъуагъэу зезыфэрэ водителъхэу пшъэдэкIыжь зэрагъэхьыгъэхэр ятIонэрэу кьызагъэуцухэклэ, уголовнэ Iоф кьапагъэтэджен

альэкIыштэу хэбзэгъэуцугъэм кьегъэнафэ. 2015-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м кьыщыублагъэу тыгъэгъазэм и 1-м нэс Адыгэ Республикэм джащ фэдэ хьугъэ-шIэгъи 196-рэ щэгъэунэфыгъ, ащ щыцэу Iофи 170-мкIэ уголовнэ Iоф кьызылуахыгъ, Iофи 139-мэ хыкумыр ахэплъагъ. Ащ кьыкIэ-лъыкIоу бзэдэжшIэхэм тазыр инхэр атыралъхьагъэх, хьапс Iоф ашыгъэхэри ахэтых.

— Ешъуагъэу автомобилыр зезыфэхэрэм зафэгъэгъазэмэ сшIоигъу ащ фэдэ зекIуакIэр щагъэзыенэу, ащ зи шъуагъэ кьазэрэфимыхьыштыр алызгъэлэсынэу сыфай. Автомобилыр зэрафэнымкIэ фитыныгъэр зэралахыштым имызакъоу, транспортри имылэжъэу кьэнэн ылъэкIышт. Ащ фэдэ шIыкIэр УФ-м ихыкумхэм бэшIагъэу агъэфедэ, — еIо Эльдар.

2015-рэ илъэсым республи-

кэм ипрокурорхэр Iофыгъо 2174-мэ ахэплъагъэх, 2014-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, мыпчъагъэр проценти 10-кIэ нахьыб. Мыщ дэжъым кыхэгъэщыгъэн фае прокурорым унашъоу ышIыгъэм хыкумым зэрэдыригъэштагъэр.

ЗипсэупIэхэм кьарагъэкIыгъэ цыфхэм ялофхэм япчъагъэ хэхьуагъ. Анахьэу ар зыфэгъэхьыгъэр ипотеке зыштагъэхэу ар зымытыжышъухэрэр арых.

Ащ нэмыкIэу Прокуратурэм Iоф инэу зэхифыгъэхэми ягъу кьашIыгъ. Ахэм ашыщ Мыекъопэ кьэралыгъо технологическэ университетым икафедрэ ипашэ студентхэм кьуальхьэ кьазэралыхыгъэм епхыгъэ хьугъэ-шIагъэр ыкIи хэбзэнчъэу мыжъо-пшэхъо зэхэлъыр зезыщэхэу кьаубытыгъэ бзэдэжшIагъэхэр. Мыхэм альэныкъокIэ уголовнэ Iофхэр кьызылуахыгъэх.

КИАРЭ Фатим.

Ольга ГОЛОДЕЦ:

«Пенсиехэм яиндексация джыри лъагъэкIотэшт»

Вице-премьерэу Ольга Голодец «правительствэ сыхьатэу» Кьэралыгъо Думэм шыкIуагъэм кьыщыгушъыIэзэ, 2016-рэ илъэсым иапэрэ кIэлъэныкъо икIэххэм атетэу пенсиехэр ятIонэрэу индексация шIыгъэнхэмкIэ Урысые Федерацием и Правительствэ фэлъэкIырэр зэкIэ зеришIэштыр кьылуагъ.

Пенсиехэр проценти 4-кIэ индексация зэралыгъэр ащ агу кьыгъэкIыжыгъ. Ау зэрэгугъа-

гъэхэм нахь нахь псынклэу уасэхэм кьахэхъо. Росстатим кьызыритыгъэмкIэ, 2015-рэ илъэ-

сым инфляциер Урысые Федерацием процент 12,9-м щынасыгъ.

«2016-рэ илъэсым иапэрэ кIэлъэныкъо икIэххэмкIэ пенсиехэр джыри индексация ашIыштых. Экономикэ амалэу щылэхэр ары тыкызыпкьырыкIыштыхэр, ау мы лъэныкъомкIэ Урысые Федерацием изакон щыгъэнэфэгъэ шапхъэхэри кьыдэтлътытэштых», — хыгъэунафыкIыгъ Ольга Голодец.

Инфляциер зынэсыгъэр кьыдалътытэзэ, шIокI имылэу ятIонэрэу пенсиехэр индексация зэралыштыхэр Кьэралыгъо Думэм ивице-спикерэу Андрей Исаевыми кьылуагъ.

«Правительствэ сыхьатым» лэжъапкIэу кьаратыштым илофыгъуи шытегушIагъэх. Ольга Голодец кьызыригъэгугъагъэхэмкIэ, социальнэ-IофшIэн зэфыштыкIэхэр зыгъэтэрэзыхэрэ комиссием 2016-рэ илъэсым игъэмафэ ехьулэу лэжъапкIэ анахь цыкIур урыпсэункIэ ахьцэ анахь макIэу агъэнэфагъэм фэдиз шIыгъэнэу предложение кьыгъэхьазырышт. Шъугу кьэтэгъэкIыжы: 2016-рэ илъэсым шылэ мазэм и 1-м кьыщегъэжъагъэу лэжъапкIэ анахь цыкIур Урысыем проценти 4-кIэ кьышчалэтыгъ ыкIи сомэ 6204-рэ

ар хьугъэ. 2015-рэ илъэсым ия 3-рэ квартал урыпсэункIэ ахьцэ анахь макIэр зэрэхьуштыгъэр сомэ 9673-рэ.

Андрей Исаевым игъоу кьафильмэгъугъ я 6-рэ зэлугъэкIэгъум иполномочиехэр ымыу-хыхэзэ мы лъэныкъомкIэ Iоф зэралэшт законотательнэ планыр агъэхьазырынэу. «Цыфхэм ащэфын альэкIырэм хэпшIыкIэу кьышцэкIэ, ащ зыкьетымыгъэлэтыжъэу хэгъэгур экономикэ кризисым кьыхэтщыжын тлэкIыштэп», — кьылуагъ ащ.

Ольга Голодец джащ фэдэу зэрэхигъэунафыкIыгъэмкIэ, нымылкъум щыщ Iахь тыгъэным тегъэпсыхьэгъэ программэр лъагъэкIотэшт. Нымылкъум щыщ сомэ мин 25-р зэтыгъокIэ алэкIэгъэхьыгъэным Правительствэм дырегъаштэ.

ПЕНСИЕХЭМКIЭ ФОНДЫМ МАКЪЭ КЪЕГЪЭIУ

Нахь гужъуагъэу пенсием кIохэрэм коэффициентыр кьафалэты

Зыныбжь илъэс 55-м шъхьэдэкIыгъэ бзылъфыгъэхэу, илъэс 60-м ехьугъэ хьульфыгъэхэу пенсием кIохэрэм 2015-рэ илъэсым шылэ мазэм и 1-м кьыщегъэжъагъэу коэффициентхэр кьафалэты.

Гушылэм пае, пенсием клонхэу аныбжь зыкьугъэм иуж илъэситф тешIагъэу пенсиехэмкIэ Фондым ичIыплэ кьулыкьухэм зафэзыгъазэхэрэм ястраховой пенсие процент

45-кIэ, илъэси 10 тешIагъэу зафэзыгъазэхэрэм ястраховой пенсие фэди 2,32-кIэ зыкьылэтышт.

Пенсиер кьызыратэу коэффициентым хьаыгъэгъахъо зышIоигъохэм Урысыем пенсиехэмкIэ и Фонд ичIыплэ кьулыкьу Iэклагъэхьан фае пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ (мэзэ 12 нахь мымакIэу) пенсиеу афагъэуцугъэр кьазэраламыхыштым ехьылэгъэ тхылыр. Лъэлэу тхылым итхэгъэ пIалъэр зыкIыкIэ, пенсиер кьаратэу рагъэжъэжышты, коэффицент нахь лъагэм тетэу япенсии кьыхэхъошт.

ИнтернеткIэ лъэлэу тхылыхэр алэклагъэхьан альэкIышт

Интернетыр кьызфагъэфедэзэ, страховой пенсиехэр, нэмыкI пенсиехэр афагъэуцунхэу, пенсиер кьазэрэIэклагъахьэрэ шIыкIэр зблахьунэу цыфхэр зыщыкIэлъэлэурэ тхылыхэр Урысыем пенсиехэмкIэ и Фонд Адыгэ РеспубликэмкIэ ичIыплэ кьулыкьухэм алэклагъэхьан альэкIышт.

Ащ фэдэ лъэлэу тхылым почтэ иадрес ратхэн фае. Сыда ятелефон номер е яэлектрон Iомэ Урысыем пенсиехэмкIэ

Пенсиенчъэу зыкьэшъумыгъан

Урысыем пенсие лъэпкь шъхьалэхэм щыхалтытэхэрэм ашышых ныбжъэу яIэм елътытыгъэу афагъэуцурэ пенсиемрэ ежъ-ежъырэу аугъоирэ пенсиемрэ.

Страховой пенсие афагъэуцуным пае ныбжъыр зэрэрикьугъэм нэмыкIэу, илъэси 7-м нахь мымакIэу страховой стажрэ анахь макIэми пенсионнэ балли 9-рэ ялэн фае.

Официальнэу зыми Iоф щы-

зымышIэрэм стажи, ищыкIэгъэ баллхэри зэримылэхэм кьыхэкIэу социальнэ пенсие закьор ары зыщыгушIын ылъэкIыштыр. Ари хьульфыгъэм ыныбжь илъэс 65-рэ, бзылъфыгъэм — илъэс 60 зыхьукIэ

и Фонд илофышIэхэм игъом цыфхэм пенсиер афагъэуцуным пае джыри кьэбар горэхэр ящыкIагъэу хьун ылъэкIыштышъ ары.

Пенсие афэгъэуцугъэнымкIэ мыщ фэдэ амалыр зэрэлэрыфэгъум имызакъоу, пенсиехэмкIэ Фондым иклиент кьулыкьу цыфхэм ашъхьэкIэ зыфагъэзэнэу ищыкIэгъэжыштытэп.

Урысыем пенсиехэмкIэ и Фонд Адыгэ РеспубликэмкIэ и Кьутамэ ипресс-кьулыкьу

Тарихъ шлэныгъэхэмклэ докторэу, общественнэ лофышлэшхоу Ацумыжъ Казбек кызыхъугъэр ильәс 70-рә мэхъу

Ацумыжъ Казбек Гъучыпсэ ыкьор гьэтхәпэм и 18-м 1946-рә ильәсым Туапсэ кызыхъугъ. Ятә кьуаджәу Афыпсыпэ шыцыгъэми, егъашлэм зышыпсәугъэр иунагъоклэ хылушъор ары. «Сяни сяти педучилищыр кьаухыгъагъ, ублэплэ классхэмклэ клэлэгъэджагъэх, ащ ыужым, сятә институтыр кьыухыжыи, географир, тарихъыр аригъэхыштыгъ, завучәу тыздәсыгъэ Цлэпс, етланэ Шынджые, Бжыхъэкьояклэм, нэмыкхэми лоф ащишлагъ.

Сянэ ублэплэ классхэм афгъээзгъагъ. Тә, сабыиплым — эшитлурэ, зшыпхъуитлурэм тилпун-тилэжыи фэзгъа. Дэгъоу кьэсәшлэжыи мафэ кьэс тетрад уплэкхун латэхэр унэм кьызэрихыжыштыгъэхэр, сә ащ дэжым сытакырыгъэти, еджэныи сыгу елоу, тетрадхэр фэсуплэкхун, сянэ сыделәу бэрә кьыхэкыгъ. Тянтәтэхэм гъэсәныгъэм уасә фашыштыгъ, плыи тырагъэджагъ, апшъэр гъэсәныгъэ тагъэгъотыгъ».

Шыпккэ, ззоуж ильәсхэр хэткли псынкләгъэхәп, ау тхавусыхәныр, армәугъэр цыфхэм ахәлыгъәп, хәти цыхә пытә цылэныгъэм фыриләу фәлэкхырәр ышлэщтыгъ. Казбек икләлэцылкхуом анахъ зыкләхъопсәу, зыфзәышщыгъэр летчик сәнәхәтыр ары. Ау ипсауныгъәклә ащ темыгъәпсыхәгъәу кьызычлэкхым, нэмыкхәныкьоклэ зигъэзагъ. Педучилищым члэхәгъ, еджәгъу ильәсхэр, икләлэгъәджәхэр шлуклэ ыгу кьинагъәх. Кьоджә еджапләм щәджә зэхъуми, училищым зычлэхәми, еджәным ыгуи ыпси хилхәшщыгъ, сыдрә лофи уегугъуныр зэрәапэрәир бәшлагъәу ыгу риубытәгъагъ. 1964-рә ильәсым Казбек дэгъу дэдәу училищыр кьыухыгъ. Адыгә кьэралыгъо кләлэгъәджә институтым ифизикә-математическә факультет заочнәу, лоф ышлэзә, 1969-рә ильәсым кьыухыгъ. 1967-рә ильәсым Мыекъопә гурыт еджапләу N 6-м музыкәмклә факультатив сыхәтхэр аригъәхәу, математикәмклә кләлэгъәджәу ильәс зауләрә лоф гишлагъ. Кьыхәзгъәшымә шлоишгор Казбек музыкәм фәцагъәу, ыгуклә ащ ләшәу зылышцәу, студентыгъо ләхъаным оредыло-кьәшъокло купхәм яоркестрә хәтәу, чаныгъә зэрәхәлыгъәр ары. Пасәу лофшлэным зыритыгъагъ (ежә изекъуагъәп, илэгъухәри ащ фәдагъәх), уахътәр агъәхәулыештыгъәп, пчыхәзәхәхә дахәхэр зәхәшщыгъәх, ныбжыкләхэр зәщыгъо ифәштыгъәхәп.

Еджәным гъетныгъәу фыриләр кьыгъәнафәу, Пшызә кьәра-

лыгъо университетым тарихъымклә ифакультет (1983) ыкли ащ хәт аспирантурә (1986) кьыухыгъәх. 1970 — 1975-рә ильәсхәм Адыгә хәкум и ВЛКСМ-м пропагандәмрә агитациәмрәклә иотдел ипәшәу, 1975-м — Урысые обществәу «Книга» зыфилорәм Адыгә хәкумклә иорганизациә пшәдәкхыж зыхырә исекретарәу хадзы.

Казбек егъашлэм тхылъыр илпәпләу, икләсәу кьәтәджыгъ. Кьызәриләтәжырәмклә, исабыи-гъо-кләлэгъум яунә ләшәу цыфкләпәгъ. Адыгә тхәкхәх гъәмәфә уахътәм бэрә хьәклә кьафәкләштыгъәх. Ахәтыгъәх ахәм Жәнә Кьырымызә, Яхьулә Сәфәр, Пәрәныкьо Мурат, нэмыкхәри. Ахәр щысәпләпләу зәриләгъәхәр непи игуапәу ыгу кьәкхыжыи, арыш, лофыбәу зыфагъәзәхәр зәшлуиыхәмклә а пстәуми яшлүгъә кьызәрекыгъәм щәч хәлпә. Ильәс 12 обществәм лоф зышләшләгъә уж, Адыгә шлэныгъә-ушәтәклә институтәу бзәм, литературәм, экономикәм ыкли тарихъым афәгъәзәгъәгъәм (джы АРИГИ-м) ученә секретарәу ильәситлә шыләжыагъ.

1988-рә ильәсым, чәпыюгъум, Ацумыжъ Казбек ежә

шлэныгъә ләгъом әпәрәу зыщытеуцогъә еджапләм — Адыгә кләлэгъәджә училищым (джы педколледжым) директор фашыгъ ыкли ләшләгъу планәм — ильәс 25-рә ащ пәцәныгъә дызәрихыагъ. 2014-рә ильәсым щегъәжыагъәу гуманитар ушәтынхәмклә Адыгә республикә институтәу Т. Кләрашәм ыцлә зыхырәм тарихъымклә иотдел ишлэныгъәләжә шхәләу лоф ешлә.

Ацумыжъ Казбек Гъучыпсэ ыкьор тарихъ шлэныгъәхәмклә

«Гъэсагъә ухъуныр Иофәп, цыфы ухъуныр ары нахъ».

Гуцыгъәжә

Шлэныгъә нәфыпсыр, цыфыгъә ләдәбыр кьәтәкьокыгъәу кьәтәджыгъә сабыим ыгу, ышәо, а зәкләм ябзыи фәбә лымылэсын ылэкхыштыгъәп. Ащклә Ацумыжъ Казбек, неущ зимфәклә дахә хәзгъәунәфыкхырә цыф еджәгъә-гъэсагъәм, инасып кьыхыгъагъ — яни, яти кләлэгъәдјагъ.

Уцыфыныр — ләнәтләшху

доктор, АКъУ-м идоцент, шлэныгъәхәмклә Адыгә дунә академием ыкли военнә-тарихъ шлэныгъәхәмклә Академием ячлен-корреспондент, УФ-м ләпккә гъэсәныгъәмклә иотличник, АР-м ләпккә гъэсәныгъәмклә изаслуженнә лофыш, Пшызә изаслуженнә кләлэгъәдж. Адыгә Республикәм и Кьэралыгъо Совет — Хасәм итамыгъә шхәләу «Закон. Долг. Честь» зыфилорәр кьыфагъәшәошагъ.

Казбек теурыкхәгъәр ишәнәп, илоф ригъәкхуныр, клигъәхәныр кьыдәхәу. Ацумыжъыр тхылъ зәфәшхәафхәм яавтор, научнә статьяхәм ыкли Темыр Кавказым итарихъ лофыгъохәмклә егъәджен ләпылгъухәм якьыдәгъәкхын илахъ ин ахәл. Темә шхәләу кандидат ыкли доктор диссертациәхәм кьащыриләтыкхыгъәр «Хәгъәгу ззошхом илпәхән ләпккым илхыужыныгъ ыкли ныбжыкләхәр лыгъәм фәшәгъәхәр» зыфилорәр ары. Педколледжми, Адыгә кьэралыгъо университетми ильәс зәфәшхәафхәм политэкономиемклә, я XX-рә ләшләгъум исоциальнә-политикә

Адыгә ләпккым иәпәрә зәфәс (1990) ыуж (ИКСАН-м) мы ләпккә зәфәсым игъәцәкләкхә Комитет ипәшә игуадзәу хадзыгъагъ, Кавказым щыпсәурә Ләпкхәм я Конфедерациә Адыгеир кьышцигъәлэгъуагъ. Грузин-абхәз зәутәкхыныгъәхәм ялпәхән (1992) комитетәу Абхәз ләпккым дезгъаштәрәм хәтыгъ ыкли шышхәлүм ыкләм, 1992-рә ильәсым, комитетым пәцәныгъә дызәрихыагъ.

Мамырыгъәр чышхәшәшом щымыкхосәным, цыф ләпкхәр

зәфәшхәафхәмклә мызәу, мытлоу хагъәунәфыкхыгъәх.

Ләужыкләхәр цыфыгъә шәпхә ләгъәхәм арытәу плүгъәнхәм, гъэсәныгъәм, егъәдженым илахышхоу ахәлым пае, Ацумыжъ Казбек мәхәнәшхо зилә ләпккә шлухәафтын анахъ ләгәр, А. С. Макаренкәм иорден, кьыфагъәшәошагъ (2008).

Ишлэныгъә гъәхәагъәхәри, сәнәхәт ләпәләсагъәри уасә зилә кьэралыгъо тын ләпләхәмклә — «Урысыем иегъәджәклә анахъ дэгъу», Урысыемклә обществәу «Знанием» академикәу И. И. Артоблевскәм ыцләклә ыгъәнәфәгъә медаләу «За заслуги в правительственной деятельности» ыкли тыжыи медаләу, академикәу И. Ф. Образцовым ыцләклә агъәнәфагъәу «За вклад в российское просветительство» зыфиләхәрәмклә хагъәунәфыкхыгъәх.

Ацумыжъыр ышләрә лофым гуахәо хәзгъәтәрә цыф, ныбжыкләхәр щысәшлухәмклә шлэныгъәм фәплүгъәнхә пшәрыл иныр щытхәу хәлпәу зәшлөзыхырә лофшләкхә.

Казбек унәгъо дахи ил. Ыпхәухәу Саидәрә Маринәрә еджәгъә-гъэсагъәх, Саидә Москва иунагъоклә щәпсәу, врач, МВД-м иподполковник, кләлитлү ил; Маринә — юрист, Америкәм иунагъоклә щәпсәу, кләләрә пшәашәрә ыплүгъ.

Ежә Казбек кьызәрилуагъәмклә, ныбджәгуныгъәр ыхәжәу ныбжыи кьыхәкхыгъәп, шыпккәм ешхәарыкхәуагъәуи кьышләжырәп. Зафәу, хәләләу игъәшлә гъогу рәклә.

Ильәс 70-рә ныбжым гъәхәагъә — шлэныгъәмклә, егъәджен-плүныгъәмклә иләу кьәкләпәгъ Ацумыжъ Казбек. Тәпәкли псауныгъә иләу, имурад инхәр щытхәу хәлпәу лыгъәкләтәнхәу фәтәлө.

МАМЫРЫКЪО
Нуриет.

ИЭНЭ ХЪУРАЙ

Гъомылэпхъэ къабзэр — кӀуачӀэ

Гъэтхакъэм и 15-м, 2016-рэ илъэсым Лъэпкъ тхыль-еджапӀэм зигъо Иофыгъоу «Антибиотикхэр тӀанэхэм атерэмытх» зыфиӀорэмкӀэ Иофтхъабзэ щызэ-хащэгъагъ.

Ащ хэлэжъагъэх Адыгэ Республикэм и Роспотребнадзор илофышӀэхэр, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ыкӀи АКЪУ-м игуманитар-техническэ колледж ястудентхэр, тхыльеджэхэр ыкӀи еж тхыльеджапӀэм илофышӀэхэр.

Иэнэ хъураер Программэ гъэнэфагъэу лъыплӀэн-уплӀэкӀун къулыкӀум Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъэлорышӀапӀэрэ Лъэпкъ тхыльеджапӀэмрэ зедӀорышӀэн-зедӀэлэжъэныгъэ зепхыныгъэу зедырялӀэм къыдихэлъытэгъагъ ыкӀи щэфакӀо-

хэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкӀэ дунэе Мафэм ар фэгъэхьыгъагъ.

2016-рэ илъэсыр Иоф шъхьалэу «Исключить антибиотики из меню» зыфиӀорэм фэлажъэу шытышт. Ащ елытыгъэу псауныгъэр къэухъумэгъэным фэшӀушӀэрэ Иофтхъабзэхэр илъэс реным республикэм щыкӀоштых.

ХэткӀи шъэфӀп, цыфымкӀэ анахь мэхъанэ зилӀэр псауныгъэ тэрэз иӀэу игъашӀэ къыхьыныр ары. ПкӀэнчъэу аӀорӀп ныла «пкышӀол псыхъагъэм гур щэгупсэфы.» Ау мы уахътэу ты-

зыхэтэу, жьы, пси, тыгъи, мази зыщыгуаом, псауныгъэ дэгъу щыуӀиӀэныр аукъодыеп.

Цыфым ышхи, жъэу къыщи, ауужыпкъэм, щыгъынэу щыгъи (жыи апхырыкӀэу, пкышӀолыр зэращыгупсэфырэм) псауныгъэм изытет япхыгъ. Лъэпкъ тхыльеджапӀэм зичэзэу Иэнэ хъураер шылагъэр анахьэу зыфэгъэхьыгъагъэр тшхырэ гъомылапхъэхэм, шхыныгъо зэфэ-шъхъафхэм якъэбзэгъэ-дэгъугъ ары. Лы зэфэшъхъафхэр — былымылыр, тхъачэт-чэтылыр, мэлылыр, пцэжыер, нэмыкӀхэри тапӀкӀэ фэдэу къэбзэжъхӀп, былымхэр ыкӀи щагубзыухэр зыхъухэрэм етӀупшыгъэу ахэм антибиотикхэр адагыгъых, аргъэшхых узыгъохэм ащаухъумэхэу. Ар зымкӀэ тэрэз. Ау

егъэлыгъэу зарагъэшхыкӀэ е захалъхъэкӀэ, мы лы зэфэ-шъхъафхэр цыфымкӀэ гуао мэхъух ыкӀи узыгъо лаехэри къагъэтаех. Джащ пае, лъыплӀэн-уплӀэкӀун къулыкӀум илофышӀэхэм къызэралорэмкӀэ, шӀпхъэ гъэнэфагъэхэу бгъэфедэн узыфитхэм ашъхъадамыкӀынхэр зишӀуагъэ къэкӀорэ унашъоу щыт.

Цыфым ипсауныгъэ лым зэрар римыхынымкӀэ нахь тэрэзыр, ащ такыкӀи 9 — 10-кӀэ псыр шъхъащыбгъэжъу-кынышъ, ащ ыужым уупцэ-рыхыныр ары. Цыфым шхыныгъохэм ахэлъ антибиотикхэу зипчъагъэ инхэр хахъэхэмэ, щӀч зыхэмылыр, имунитетыр къызэригъэланлэрэр, цыфыр къарыунчъэу сымаджэ зэрэхъурэр ары. Лы зэфэшъхъафхэм ямызакоу, щэхӀкӀ гъомылапхъэхэм антибиотикхэр ахэлъых, сыда плӀомэ ахэр зыхалъхъэу, зэрагъэшхырэ былымхэм щӀр къаӀахы. Джащ пае щэ мыгъажъом уешъоныр шынагъо, щӀр зыбгъажъокӀэ, микробхэр еукӀых. Ау зэпытэу лыр е щӀр (аныхъэу зикӀасэхэмкӀэ) пшхынхэри зиягъэ къаӀош, сыда плӀомэ ахэм ахэлъ антибиотикхэр зэхэхъош, пкышӀол клеткэхэр зэлаушъэх. Ащ къыхэкӀэу, узыгъо зэфэшъхъафхэри цыфым къештӀх.

КъэкӀырэ лъэпкъхэр пштэхэ-

мэ, картофыр анахъэу, ебзымкӀэ къызэрагъэкӀырэм елытыгъэу, антибиотикхэр бэу зыхэ-зыщӀэрэ лъэпкъ, арышъ, мафэ къэс зышхырэм къегоон ылъэкӀышт.

Ауми ар агъажъэ, агъажъо, арышъ, къыхэнэжъышхо щыӀп.

АР-мкӀэ Роспотребнадзорым илофышӀэхэу Иэнэ хъураер хэлэжъагъэхэм гъомылапхъэхэу антибиотикхэр зыхэлъхэмкӀэ шӀпхъэ гъэуцугъэхэр Адыгем шамыукохэу, щагъэцакӀэхэу зэрэщытыр къаӀуагъ. Нахь щынагъоу алытэрэр, унэгъокӀоцӀ гъомылапхъэхэр арымырэу, урамхэм атет щӀпӀэ ыкӀи шхӀпӀэ зэфэшъхъафхэм лыхӀкӀ шхыныгъохэр къэбзэгъэ шапхэм итэу зэрагъэхъазырхэр ары. ИкӀоу лъэсыгъэу, лӀпсыр тегъэжъукӀыгъэу, бжыин-бжыныфхэр зыхэлъэу шыгъэ шхыныр цыфым къемыгуаоу аӀуагъ.

Ауми ухэтми, джырэ лъэхъан ор-орэу узыфэсакыжымэ нахьышӀу, мы ыпшъэкӀэ зигугъу къэтшыгъэ Иофым епхыгъэу.

Иэнэ хъураер хэлэжъэу еджӀпӀэ зэфэшъхъафхэм ястудентхэм упчӀэхэмкӀэ уплӀэкӀун-лъыплӀэн къулыкӀум илӀыкӀошэу Иофтхъабзэм къэкӀуагъэхэм зафагъэзагъ, джэуапхэри агъотыгъэх.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

СурӀтхэр *Ишъынэ Аслан* Иофтхъабзэм къыщытырихыгъэх.

ТИЮБИЛЯРХЭР

БэгъашӀэ охъу, Хъаджэт!

Цыфыр дунаим къызытехъокӀэ гъэшӀэгъонэу щилъэгъурэр бэ. А зӀпстӀур зӀпечы, кыными епсыхъэ. Ащ фӀдӀэх тинэж-Ӏужъхэр. Ахэм къяхъу-лагъэу ыкӀи къаӀотэжъынэу ашӀэрэр макӀп. Ахэр къаӀотэжъыхэ зыхъукӀэ джырэ тиныбжыкӀэхэм шӀошъхъугъае ащӀхъу.

Ащ къызгъэкӀырӀп тинахъыжъхэм зӀпачыгъэ кыныгъохэм тиныбжыкӀэхэри арихъылӀэнхэ, ахэм апсыхъанхэ фаеу. Ау ягъэсӀпӀтхыдэхэм ядӀлухэмэ шӀуагъэ къытынэу къысшӀошӀы.

Къуаджэ пӀпчъ нэжъ-Ӏужъ Ӏушхэр дӀсых, ахэр къоджӀэдӀсхэм яупчӀэжъэгъух, агъашӀош, лъытэныгъэ афашӀы. Непэ зигугъу къэсшӀы сшӀоигъор ащ фӀдӀэ ны насыпышӀоу ШӀэртӀнэ Индрысэ ыпхъоу Хъаджэт. Ар сикъоджэ гупсэу Хъалъэкъуае щӀпсэу. Мэзаем и 1-м ащ ыныбж илъэс 90-рэ хъугъэ.

Хъаджэт мэкъумэщышӀэ унэгъо къызэрыкӀом кыхъухъагъ. Ар зыщӀапӀугъэ унэгъо Ӏужъур къоджӀэхэм алытӀзэз егъашӀэм

къырыкӀуагъ. Джащ фӀдӀэу зэшъхъэгъусэхэу ХъазрӀтрэ ХъаджӀтрэ яунагъуи унэгъо Ӏужъу хъугъэ, зӀкӀэмкӀи лъфыгъибгъу къафӀхъугъ. Ахэм япӀун, яегъӀджӀн, ИофшӀӀэныр шӀу алыгъоу гъэсӀгъэнхэм ИофшӀо дашӀагъ, зӀкӀэми апшӀэрэ гъэсэныгъэ арагъӀэгъотын алыкыгъ. Джы ИӀнӀтӀэ инхэм аӀутхэу, бын-унэгъо дахэхэр ялэхэу ахэр мӀпсӀэх. ШӀэртӀнэ зэшъхъэгъусэхэм къахӀэкӀыгъэхэм джауштӀэу щыӀэныгъэм чӀыплӀэ дахэ щарагъӀубытыгъ.

— СщымыгъупшӀэжъэу бӀрэ сыгу къэкӀыжъы, — еӀо ны насыпышӀоу Хъаджэт, — къуаджэм кӀэлэегъадж, агроном, врач, бухгалтер, экономист зыфӀпӀошт сэнэхатхэр зилӀэхэу

дӀсхэм къоджӀэдӀсхэр зӀрахъуапсӀэтыгъэхэр. Джы мары сӀэ сильфыгъэхэр дэгъоу еджагъэх, шъхъадж ыгукӀэ кыыхыгъэ сэнэхъатым рӀлажъэ. СӀрӀкӀэ ар зымыуасэ щыӀп. Анахь шъхъалэу непӀкӀэ слъытӀэрэр ыкӀи сызыщыгушӀулырӀэр сикӀалэхэм, сипшъашӀэхэм къапыфӀгъэ къорыльфхэм, пхъорӀельфыхэм ыкӀи ахэм япхъорӀельфыхъхэм япӀун-лӀэжъын ары. ТхъамкӀэ шыкур, къорыльфми, пхъорӀельфми нӀбгырӀэ 20-м ехъу сӀл.

Хъаджэт акъыл зилӀэ ныо чан. Ащ уедӀлэу зӀпчыгъӀкӀи уеззӀчырӀп, игушӀыӀэхэм шъхъэм гупшысэ шӀагъохэр къыщагъэушых. Къэбар гъэшӀэгъоныбэ къыӀотэжъынэу ешӀ.

— СигъашӀэ кыныбэ щысӀпӀкӀыкыгъ, — еӀо Хъаджэт. — А зӀпсӀур пкӀӀэнчъӀп. Къын пымылӀэу, ер умылӀэгъоу уишӀыӀэныгъэ бгъашӀэмэ дунэешхом утемытыгъэу сӀэ слъытӀэ. Къын зыпымылӀ Иоф щыӀп. Ар зыщыбгъэгъупшӀэ хъуштӀп.

Ар къеушыхъаты кӀалэхэм япӀункӀэ ылъӀкӀ къызӀеримыгъэнагъэм. КъыгъэшӀагъэм тхъаусыхъу цыф зэхихыгъӀп. ЩӀӀэгъэшхо зилӀэ цыфӀуу шытыгъ.

— ЩӀагъэ зымыӀэ цыфым ыгу шӀэхэу мӀкӀоды, — еӀо Хъаджэт. — Ащ фӀдӀэ цыфым ыпӀкӀэ къӀкӀырэ пстӀэури ыгу реубытӀ, ар фӀемыщыӀэмэ, идунай ехъожъы.

Хъаджэт зауи, гъабли, узи зӀпчыгъӀх, ау ыгу ыгъӀкӀодыгъӀп. Унэгъо Ӏужъум къыхъухъэгъэ кӀалэхэр игъом бгъэшхӀнхэ, пфӀӀӀпӀнхэ, еджапӀэм бгъӀкӀонхэ фӀягъэ. НӀбгырибгъоу еджапӀэм кӀохэрэм мафэ къэс ауж уиыныр, яфӀо-фашӀэхэр зепхъанхэр псынкӀэгъуагъӀп.

ИкӀалэхэр еджапӀэм щеджӀфӀэхӀкӀэ мыхъун ажэ къыдӀкыгъӀу, кӀӀэлэегъаджӀхэм ямыдӀлугъэхэу къэбар зэхихыгъӀп. Анахь дӀгъоу еджӀхэрэм, ӀӀдӀб зыхэлъхэм икӀалэхэр ащыщыгъэх.

— ИофшӀӀэным уигъӀӀӀнӀэу

щытыгъэмэ, — еӀо Хъаджэт, — сӀӀч нахь псынкӀӀэу ыгъӀӀӀн къахӀкыныӀп, ИофшӀӀӀным цыфыр епсыхъэ, гъучӀым нахь нахь пытӀэ ешӀы.

Мэзаем и 1-м ШӀэртӀнӀэм аунагъо гушӀогъошхо илагъ. Хъаджэт ыныбж илъэс 90-рэ зӀрӀхъугъэм фӀшӀ имӀфӀкӀкӀэ къыфӀэгъушӀонхэу ыдӀжъ бэ къӀкӀогагъэр. Ахэм ащыщыгъэх АдыгӀкъалӀэ иадминистратуиэ ипащӀэ игуадзӀу М. А. Кушъур, къалӀэм иветеранхэм я Совет ипащӀу А. С. Мыгур, къалӀэм и КЦСОН ипащӀу М. Р. ДӀхъужъыр, УТСЗН-м ипащӀэ игуадзӀу Р. В. ГъукӀӀӀыр. ШӀэртӀнэ Хъаджэт ыныбж илъэс 90-рэ зӀрӀхъугъэм фӀшӀ Урысыем и ПрезидентӀу В. Путиным къыфигъӀхыгъэ тхыгъэ лъӀӀпӀэр къыратыжыгъ. Джащ фӀдӀэ АдыгӀкъалӀэ иадминистрацие ишӀлухъафтын тхыгъэ лъӀӀпӀэ къыратыгъ. ЗӀкӀэ къыфӀӀкӀуагъэхэр псауныгъэ пытӀэрэ щыӀкӀэ дахӀрӀэ иӀӀнхэу къыфӀӀӀӀӀуагъэх. СӀри илӀфыгъӀхэмрӀэ икъорыльф-пхъорӀельфхэмрӀэ яхъяр адигошӀынэу фӀсӀӀо. БӀгъашӀӀэ охъу, Хъаджэт!

КЪАДӀЭ Мухъдин.

Ным нахь лъаплэ щылэп

Щыфым идунай кьэзгьэнэфырэр ыкIи сабым кьежаплэу илэр ныр ары. ЗэкIэ унагьом исхэр зэ-зыпхыхэрэр ныр ары. Укьегъафэбэ, тыгъэм фэдэу, игуфэбагъэ кIуачIэ кыпхельхьэ. Шуныгъэ-гъэсэ-ныгъэ IофымкIэ ащ ипшгъэрылэ зэкIэми анахь ин.

ИльфыгъэкIэ ныр жьы кьабз, тыгъэ нэфын, псы Iэшлэ. Ныр уелэфэ зэкIэ уил, ар уимылэжы хьумэ, лъфыгъэм ищылэныгъэ зэжъу мэхъу. Тижыхэр Iушыгъэх, чыжъэу плъэщтыгъэх. Джы тилъэхъан фэдагъэп, хульфыгъэу унагьом исым игъэсэпэ-тхыдэкIэ зэкIэ унагъор псэу-щтыгъэ. Ащ ылуагъэм удэхы-нэу щытыгъэп. Ауштэу зыщэт лъэхъаным, нымрэ тымрэ осэ-шо ялагъ. Ар кызэхэкIыщтыгъэр сабыр унагьом кыхьомэ, тыр янэ-ятэмэ зерафыщы-тыр ыльэгъуштыгъэш ары. Уна-гьом шэн-хабзэу щызэрахъэу ыльэгъуштыгъэм тетэу янэ-ятэмэ сабыр афыщытыжыщтыгъэ.

Ным ыгу хэзгъэкIырэр нэ-пэнч. Ным ехьыллагъэу гуцы-лэжъэу щылэр бэ. «Ныр нэм фэд», «Ным ильфыгъэ сыдигъуи сабыеу елытэ», «Ным ишлэ-лъэгъуныгъэ мыжъо гъэчыгъэм фэд», «Уянэ щэлэфэ лъытэ, щымылэжъ хьумэ зыщымыгъэ-гъуш».

Ныр дунаим

**зэ цыогъоты,
ИгукIэгъуи
ренэу кыбготы.
Ащ ишлэу
дунаим темыф,**

**Нэмыплэ зептырэм,
о уфэмыф.
Лы хьугъэхэми,
ащ ушлоцIыкIу,
УежъалымэкIми, гунахь,
емыкIу.**

**Кушъэм ухэлъэу
джыри кышлэшлы,
Зыкыпфимышлын
ащ нэшлэшлы.
Ыгу кыпфэкабз,
ыкIышъо фабэ,
Ылаплэ шъабэ,
орыкIэ кьэтабэ,
Ным идэхагъэ**

**ханэ фэмышI,
Ащ укыльфыгъэш,
пыдзыкI умышI.
Ныр дунаим**

**зэ цыогъоты,
Фэбагъэу хэлъым
лъагъэу уелэты.**

Ным ильфыгъэхэм шлулэгъу мыухыжъэу афырилэр зэбгъэ-пшэн плъэкIын кIуачIэ щылэп: хым фэдэу куу, чIым фэдэу гъунэнч, тыгъэм фэдэу укьегъафэбэ, уищылэныгъэ гъогу кьегъэнэфы, кIуачIэ кыпхель-хьэ, акылыр Iашэу кыбгъуелъ-хьэ. КIэкIэу кьэпIон зыхьукIэ, ныр — щылэныгъ. Хэти янэ кыфишлагъэм фэдиз фишлэ-жын ыльэкIыщтэп, ащ ичыфэ

хэти телъ. Ным ихьакъ ухэ-кIыщтэп. Ащ исабайхэм шлу-лъэгъуи, фэбагы гъунэ имылэу ареты. Ыпсэ кьуапэ кыхьэ-мыкIыгъэ кIэлэ батыри, лы-хъужэ цIэрылуи, пшэшлэ ялыи, цIыф акылышлуи щылэп.

«Ным ыбгъашъо шъоум нахь Iэшлэ», ело адыгэ гуцылэ-жым.

**Ным ылэхэр шъабэх,
Ным ынэмэ
нэфыр кьакIэпсы.**

**Ным ынэмэ
гушлор кьакIэщы,
Ным ыпсэ
шъоур кышцткIу,
Ны гур хыорым фэдэу
мэуальэ.**

**Ным ыкIуачIэ гъунэ имыл.
Ным ыгу хэзгъэкIырэр
нэпэнч!**

**ГухэкI зебгъэшлыкIэ
УкIэгъожьыщтэп,
Гъэшлэным**

укIэхьажьыщтэп.

Уахътэм цIыфыр епIу, елэ-жы, ифэшъошэ уасэ ным фишлыщт. О уасэу уянэ фэ-пшлэрэм елытыгъ шъхьэгъу-сэ пфэхьурэм фишлыщтыр. Ны-хэр зыщыгъуыгъэхэр яльфы-гъэхэр ары. Ащ игукIэгъу зэ-хапшлэу, тилъэпкы ишэн-хабзэ-мэ атэтэу упсэу хьумэ, ар насыпыгъ.

Непэрэ ныбжыкIэхэм ным уасэ икьу фэдизэу фамышлэу, амыгъашлоу кьахэкIырэр ма-кIэп. Ар тилъэпкы ихабзэп. Дзеу дзеклонхэу хэтырэ ни кылэжыгъэп. Ар зыщыгъу-пшэрэр цIыфэп. Ным пэпшы-нэу сыда кьэхуштыр? Ным

ильэплагъэ кьэзылэтырэ усэ тхьапша тилэр. «Сянэ бэу дахэ» зыфилорэ оредым едэлэу хэта зыгу рэхъатэу кьанэрэр?! Зянэ-зятэхэр зыпэлэпчъэхэм сыд фэдиза агу щышлэрэр?! Жэнэ Кьырымызэ иусэу «Ныхэм агу хэшъумыгъэкI» зыфилорэм кы-щылэуагъ дэхэ дэдэу:

**ГукIэгъоу ным хэлъыр
хым фэдэу ины,
Ным илэшлэгъэ
илахэп зи гъунэ,
Гушлуагъо тилэмэ,
мэгъушлэ ежъыри,
Кьин кытфыкьокIымэ,
ыгу елэжы,
Сыд хьункIи
ныхэм агу хэшъумыгъэкI,
Дахэ ащ яшъулозэ,
шъуакъыдекIокI.**

Ау «ны» зыфилорэ гушылэр зэпхын, зэупэсын умылэкIын ныхэри тилэх. Ныжъ-тыжъхэм яльфыгъэхэр кьафэзгъанэхи хэхьажыгъэхэм а цIэ лъаплэр япэсыгъэп. Ныр дунаим псаоу тетэу ибэу укьэнэныр тхьа-мыкIагъу. Ащ ишлулэгъу, игу-кIэгъу фэдэ хэта сабым езы-тыщтыр, гушылэ фабэ езыло-щтыр? Ащ фэдэ ныр жьыгъом факломэ, ымылыгъыгъэ сабай-хэм ежэ алыгъыжыщта? Ар кьэшлэгъуае. Зисабыл чIэзы-дзыжырэм жьалымыгъэу зэ-рихьэрэр ныбжыи фэпшыны-жыщтэп. Уиамал кызырэхьэу плугъэ лъфыгъэмрэ уишлупъэ-гъу зэхэзымышлэгъэ кIалэмрэ кызырэлпфыщытыщтыр зэфэ-дэп. ГукIэгъу зыхэлэ лъфыгъэр ным ипытэпI, игугъэпI.

СТИАШЪУ Нуриет.

Гьобэкъуай.

ЛЪЭПКЪ ИОФЫГЪУ

Сыбзэ — сидунай

Тэ тилъэпкыбзэр — адыгабз. Адыгэгу зилэу, адыгэ бзылфыгъэ хэкIыгъэ цIыфым, ичIыгу апэ-рэ лъэбэкъухэр щызыдзыгъэм, иуц кьашхьэ ымэ Iэшлэ апэу зылузыщагъэм, иныдэльфыбзэ IэкIыб фэхьушцтэп; бгъапэм дэлъэу, гур кытеофэ ащ фэ-шгыпкьэщт, лъытэныгъэ фишлыщт, гъашIэм ильагъо дьтетыщт.

СыдкIэ пхьожьына уиныдэ-лъфыбзэ? Ныдэльфыбз алоныеп-ныла ным фэдэу шлу умылэ-гъушцтэ! Ным узэрэхэмыдэ-щтым фэдэ ныдэльфыбзэри кы-хэпхынэу зэрэщымытыр. Шып-кьэ, адыгэхэу адыгабзэм рыгу-щылэхэрэри бэп. Ау сянэ апэу ар кыслуилъхьагъ ыкIи апэрэ гушылэр ащ кырысIуагъ. Адыга-бзэкIэ кушъэ оредыр сянэж-хэм кысфалуагъ, сятэжъхэм пшысэхэр кысфалотагъэх. А

бзэр сэ гукIэ сыубытыгъэ, сщыщ хьугъэ. Арышъ, ащ сы-рэгущо ыкIи сырэгущылэ.

Синыдэльфыбзэ ымэкъэ шъабэ апэу зыщызэхэсшлэ-гъэр сыхэгъэгу цыкIу, сыкы-зэрыхьухьэгъэ унагъор ары. Сянэ ипшысэхэу, дэхагъэр, шлур зыщыбагъоу, ахэр ем зыщы-текIохэрэр непи стхьакIумэ итых. Ным ильагъо пхьур ры-кIоу хабзэ. Сянэжъ ильагъо сянэ пхырещы, лъегъэкIуатэ.

Ар хэсымыгъэкIокIэжыным сэри сыпылэ. АщкIэ кыздэлэ-пылэрэр сиядыгабз. Бэшлагъэу дунаим ехыжыгъэхэри, джы-рэ зэманым псэухэрэри, кьэ-кIошт лэужхэри бзэм зэрэ-пых. Ары «бзэр зыкIодыкIэ, лъэпкыри мэкIоды» зыкIалорэр. Непэрэ мафэм ар хэти кы-гурылон фае, ыгукIи ышъхьэкIи зэхышлэн фае. Тьдэ кыкIыни адыгэ лъэпкыр адыгабзэ Iу-мылгыгъэмэ!?

Дунай дах непэ тызхэтыр: шъхьафитэу тиадыгабзэ тигу-пшысэ кыыритIотыкIын тэлъэ-кIы, тигушыи пстэуми анэсы... Ащ нахь мышIэми, адыгэхэу, ау абзэкIэ мыгушылэхэу, ар зэрагъэшлэнэу фэмыехэри кыт-хэтых. Ахэр урысыбзэкIи тыди щэгущылэх — ащкIэ нахь гъэ-сагъэхэу зыкьагъэлагъоу кьа-

шлэшлы. Бзабэ пшлэным мыхъун хэлэп, ар Iушыгъэм инэшан. Ау убзэ умышлэжыныр емы-кIушху — шъхьэлъытэжъ зэ-рэлхэмылгым ар инэшан. Сянэ-жэ игушылэхэр сыгу кьэкIы-жыкI: «Ны зымылэр, сипшашъ, ибэшъ, насыпынч. Зыбзэ зы-мышлэжырэр фэмыфышъ — нэпэнч». Хэгъэгу зэфэшъхьаф-хэм арыс адыгэхэу ильэси-шэм ехьурэ абзэкIэ тхэнхэу е еджэнхэу амал зымылагъэхэм адыгабзэр амыгъэкIодыгъэу рэ-гушылэх, ятэ пашъэхэр кызы-рыкIыгъэгъэ кьуаджэхэм ацIэ-хэр ашлэжыкI, адыгабзэкIэ кьа-лэжыкI. Ауштэу зыбзэ зышло-лъаплэу, ар зыухьумэгъэ цIыф-хэм сэ лъытэныгъэшхо афэ-сэшлы. Адыгабзэр зылуымылхэм ашлэрэп гъэхьагъэу бзэмкIэ ти-республикэ илэхэр. Ар кьэра-лыгъуабзэ зэрэхьугъэм ишлуа-гъэкIэ тыбзэкIэ телевидением кьэтынхэр зэхэцэх, гъэзетхэри, журналхэри кьыдэкIых. Тишлэ-

ныгъэлэжъхэм аугъоижыгъэу, тилъэпкы кьырыкIуагъэу атхы-гъэхэм, тхыль гъэшлэгъоныбэу титхакIохэм кьыдагъэкIыгъэхэм тыбзэ зылуымылэр еджэн ыльэ-кIыщтэп.

Тыгъэ нэгущлоу, пчэдыжы-пэм шлэтэу ошъогум кьепллы-хырэр сиядыгабзэкIэ сэ кы-сэубзэу кысшлэшлы. Мазэр рэхъатэу пщагъомэ ахэкIохьы-зэ шъхьаныгъупчэм кыпллэу зыслэгъукIэ, сигъэчыенэу сы-бзэкIэ кысэлэушашъэу кыс-щэхъу. Осыр ашыгоу, кьушъхьэ-хэр чыжъэкIэ кьэшлэтхэмэ, ахэр сшлодахэу адыгабзэкIэ сыгукIэ садэгущылэ. НэмыкIэу кьэпIон хьумэ, сэркIэ, сыбзэ — сидунай. Щэрэ! ар егъа-шIэм! Адыгабзэр щылэмэ, тэри тыщыл.

БЖЪЭЦ Асыет.

Кошхьэблэ гурыт еджа-плэу N 2-м адыгабзэмрэ литературэмрэкIэ икIэлэ-егъадж.

Аналэ тырагъэтыщт

Адыгэ Республикэм иобщественнэ организациехэм ялIыкIохэр Тэхьутэмыкьое районым ит автошко-лэм мыщ фэдэ уплъэкIун-хэр апэрэу щашыгъагъэх.

Урысыем иорганизациеу ДОСААФ-м икьутамэу Адыгэ Республикэм щылэм хэт авто-школэм мыщ фэдэ уплъэкIун-хэр апэрэу щашыгъагъэх.

Егъэджэныр зэрэзэхэщэрэм, кIэлэегъаджэхэм теориер кы-зэралотэрэ шыкIэм обществен-никхэр лыпплэагъэх.

Егъэджэнхэр зыщыкIорэ унэ-хэм ящыкIэгъэ Iэмэ-псымэхэр ялэным, шэпхьакIэхэм адиштэу егъэджэнхэр зэхэщэным, кIэлэ-егъаджэхэм шлэныгъэ куухэр алэкIэлэным мэхъанэшхо зэ-рэрэтырэр уплъэкIунхэр зышы-гъэхэм кыхагъэщыгъ.

Водитель ныбжыкIэхэу

еджэныр кьэзыухыгъэхэм ад-министративнэ практикэу алэ-кIэлэным лыпплэнхэ зэрэфа-ер Адыгеим и Обществоннэ Палатэ и Тхьаматэу Устэ Рус-лэан игушылэ кышыкIыгъэт-хыгъ.

— Зэфэхьысыжъэу кьагъэ-лъагъорэр игъэкIотыгъэу зеха-фын, автошколэм ипащэхэм-рэ кIэлэегъаджэхэмрэ ыкIи ахэм ялофшлэн зэрэзэхэщэрэм лыпплэрэ кьулыкьухэмрэ ащ аналэ лъэшэу атырагъэтын фаеу сэлъытэ, — кьылуагъ Устэ Рус-лэан.

Тренажерэу, кIэрытIысхьэрэм автомобиль зефэным ыльэны-кьокIэ шлэныгъэу IэкIэлэхэр

кьэзыгъэлагъорэм обществен-ностым илIыкIохэм анахьэу аналэ тырадзагъ. Автошколэм щеджэрэм хэукьоныгъэу ышлы-

гъэхэр экраным кы-тыретхэх. Ащ ишлуа-гъэкIэ ахэр псынклэу дагъэзыжыкI. Джащ фэдэу автошколэм кьэкIуагъэхэм шлэ-ныгъэу агъотыгъэхэр зыщаушэтырэ авто-городокым общест-венникхэр щылагъэх.

Адыгэ Республи-кэм хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Минис-терствэ ипресс-кьу-лыкьу кызырIула-гъэмкIэ, кьэблэгъэрэ уахътэм автошколэхэр шлокI имылэу ауплэкIуштых.

(Тикорр.).

◆ ЛЪЭПКЪ ШЭН-ХАБЗЭХЭМРЭ ШЫПЭНЫГЪЭМРЭ

МэфэкI зэхахьэм итарихъ

Адыгэхэм ИлъэсыкIэр нахьыпэкIэ зэрагъэмэф-кIыштыгъэр зэрагъашIэ ашIоигъоу гъэзетеджэхэр кыкIэупчIэх. Ар кыдэтлгытгээ, лъэпкъ шэн-хабзэхэр зэрагъэахIэштыгъэхэр кыхэтэутых. Гъэтхапэм и 21-м ИлъэсыкIэр адыгэхэм хагъэунэфыкIы.

Адыгэ ИлъэсыкIэр

Адыгэхэр дунаим тет лъэпкъыжхэм ащыщых, тарихъ гъогу кIыхъэ къакулгъ, тилъэпкъ зэрыгъозэрэ адыгэ хабзэр хахыгъ. Кавказым щыпсэухэрэм тырачысэтыхыпI. Тилъэпкъ егъашIэм мэкъумэщышIэ лэжыакIу. Хэти ешIэ чIыгулэжыныр, былымхуныр зэрэмыпсынIэр. СыдигъокIи мэкъумэщышIэм илэжыгъэ зэрэбэ-гъоштыр зыщыпсэурэ чIыопсым епхыгъ. Гъэм илэжыгъэу Iуи-хыжыгъэм ибагъэ елгытыгъ ихъун-шхынхэр ымыухызэ къэ-кIорэ гъэм илэжыгъакIэ зэрэнэсыжыштым.

Гъатхэ къэс, фабэм зыщылIудзэрэм, адыгэхэр ИлъэсыкIэм пэгъокIыштыгъэх, тхьэлэ-лухэр ашIыштыгъэх, ялэжыгъэхэри ялэхогъухэри афэбэ-гъонхэр пIаюштыгъэх.

ИлъэсыкIэм иапэрэ мафэ унагъо пэпчъ тхьэлэу, ятIонэрэ мафэм чылэгъо тхьэлэу ашIыштыгъэх, яцэнэрэ мафэм цыфхэр, унагъохэр, зэла-хылхэр гушIуакIо зэфакIоштыгъэх.

Ижыым-ижыжыым кышсегъэжыгъэу, губгъо IофшIэнхэр рамыгъажьэзэ, гъэтхэпэ ма-зэм, чэщымрэ мафэмрэ зэфэдиз зыщыхуэрэ лъэхъаным, и 21 — 23-рэ мэфыштыр агъэмэфэкIыштыгъэ. Мы уахътэм

тефэу, пчэдыжыым шегъэжыа-гъэу ошIуапщэу, чыIэу, загъори осыцэхэр кыхилъэсыкIэу, ау щэджэгъоужым уашьор кы-зэлэкIыжъэу тыгъэпс зыхъу-жыкIэ, гъэрэ кIырэ зэхэкIы-гъэу алоштыгъэ.

ИлъэсыкIэр кызыщыхьэрэм, жыи фабэ къепщэу мафэ кы-зыхэкIыкIэ, лыжыырэ ныорэ чыгъ хатэхэм ахахьэщтыгъэх — «чыгъхэр агъаштэщтыгъэх». Чыгъ пэпчъ лыжыыр екIуалIэ-ти, ош тыкумкIэ шъабэу те-зэ, ныом рилоштыгъэ: «Мыр чыгъ хьэтэжъэп, кыпыкIэжы-рэ шIагъо шылэжъэп, итэгъэп-кIыжъ». Ныом кыриложы-штыгъэ: «Джыри зэ тыкIыры-гъэплъ, мыгъэ хъоуе кыпы-кIэнкIи мэхъуба».

Ар загъэцэкIахэкIэ, сабий-хэр ягъусэхэу чыгъхатэр джы-ри къакулхьэщтыгъэ. «Мыщи Тхьэм пкъырегъахь! Мыщи Тхьэм пкъырегъахь!» ылозэ, пхъэшхъэ-мышхьэхэр бэгъон-хэр лыжыыр чыгъ пэпчъ бэ-щымкIэ еоштыгъэ.

МэфэкI зэрэщылэщтыр арагъашIэщтыгъэ

ИлъэсыкIэр кызыщыхьашт пчыхьэм чылэхэр мэкъэгъэ-у-хэм къакулхьэщтыгъэ, джэщты-гъэх — чыпIэу зэкIолIэштхэм-рэ уахътэу зыщызэрэугъошты-хэмрэ арагъашIэщтыгъэ.

Гъоум, ачъэгъашьор, пчэны-шхъэ нэлурыдзэ пэлулэу игъу-сэщтыгъэ, адрэ кIыгуштыгъэ-хэм хьэкIэ-къокIэ пIышъохэр атеохэу зафалэщтыгъэ. Шьо-хэр атыхъуагъэу, нэшIэ-лүшIэу зашIызэ, зашIытэжъэу, цыф-хэр агъэшхыгъэу, агъэчэфхэу, Iэгу дэхъэ-дэкIэу чылэр къакул-хьэщтыгъэ. Зыдахьэрэ унагъо-хэр шхыныгъохэмкIэ къятэщты-гъэх. Бын-унагъом зэшIокI илэу, кыштагъэр ашIомакIэ зыхъу-кIэ, нахьыбэ кыIахынэу, ащыц горэ пчэлулэм, Iагъэм фэ-дэу зишIыти, Iугъуалхьэщтыгъэ. Игъусэхэм, анахъэу бзылфы-гъэхэм, агу лъэшэу къеорэм фэдэу зашIыштыгъэ. Бысымым нахъ уасэ илэу къурмэныпхъэ къаритынэу ылоштыгъэ. Ауштэу ежхэр зыфаер къаритынэу кIелофэ ачъэгъашьор «къэхъу-жыштыгъэп». Зыфэхэ псэу-шхъэр къаритынэу кызилоклэ, ащ лыпытэу «ыпсэ кыпыкIэ-жыштыгъэ».

Нэшхъэигъо зилэ унагъохэм адахьэщтыгъэхэп, къаухьэщты-гъэх, ау ахэми илъэсыкIэ Iанэм

пае зыгорэхэр къафарагъэхы-щтыгъэх.

Унагъомэ зэрагъэмэфэкIы-щтыгъэр

ИлъэсыкIэм иапэрэ мафэ ехъулэу унагъо пэпчъ зыщы-пщэрыхъэу илэ джэныкIо ма-шIо пэпчъ тIыщэ (къурмэн) фишIэу хэбзагъэ. НэмыкIырэ джэныкIохэу зыщымыпщэры-хъэхэу унэхэр зэрагъэфабэ-щтыгъэ къодыехэм тIыщэ афа-шIыштыгъэп.

ТIыщэ псэушхъэхэр: пчэны, мэлэ, шкIэхъужэ, чэмы зыфэ-пIоштхэм мэшIошхъэтыхъ е мэшIошхъэтыхъ арало, цагу-бзыум зэреджэхэрэр — мэшIошхъэчэт. ШыпкIэ, ижы-кIэ аукIынэу былым пIашъэхэр нахьыбэу ялэщтыгъэх, ау цыф-хэм ягъот макIэ зэрэхъугъэм елгытыгъэу, цагу бзыухэр — чэтхэр, тхьачэтхэр, къазхэр е нэмыкIхэр къурмэн ашIыхэу хъугъэ. ИжыкIэ илъэсыкIэ чэ-

щым зэрэунагъоу чыешты-гъэп — чэфэу, нэгушIоу рахы-щтыгъэ. Учъыгъэу е убэлэ-рэгъыгъэу илъэсыкIэм утэхъэ-мэ мыхъунэу алытэщтыгъэ. Апэрэ мафэм гушIуакIо зэфа-кIоштыгъэхэп, ядэжхэм ары-сщтыгъэх.

ДжэныкIор зэрыт унэм илъэ-сыкIэ пчыхьэм мэфэкI Iанэ-хэр щызэрагъафэщтыгъэх. Шхы-ныгъо зэтешIыкIыгъэхэр Iанэ-мэ атыралхьэщтыгъэ. Тхьэ-лъэлу шхыныгъохэу хьалыжъо зэфэшхъафхэр агъажэщты-гъэх: зым кIуае, адрэм лы, яцэнэрэм пхъэшхъэ-мышхъэ-хэр адэлъыхъэ.

Къурмэнылыр агъажэу зыхъу-кIэ, тIэкIу шIэ къэс, бзылфы-гъэ нахьыжъэу унагъом исыр джэныкIом дахъэти, лэу къа-жорэм дэгъэ тIэкIу кытыри-хыштыгъэ ыкIи машIом пи-гъаткIоштыгъэ. Шхыныгъом щы-щэу ар джэныкIо машIом илахъэу алытэ.

Iанэ ушъагъэхэр зэрагъэу-цэ-гъэ унэхом зэрэбынэу щызэ-рэгъоштыгъэ. А зызакъор ары зэлэхъамыхъэ хабзэр адыгэ-мэ «аукъоу зыщытыгъэр». Зэфэшхъафэу хъулфыгъэхэри бзылфыгъэхэри Iанэмэ апэ-тысхъэщтыгъэх. Унагъом ибы-сым тхьэлэлу кыIоштыгъэ.

Сабыйхэр чэт реным агъэ-чыештыгъэхэп, агъэджэгущты-гъэх. Зэрэунагъоу ащ хэла-жэщтыгъэ. ГушIым пае, дэе-егъэчэхэ ешIэщтыгъэх.

Пчэдыжыым жъэу, тыгъужэ-джашьорэ къо бэгурэ псым хэ-мышхъэхэзэ, псыхъом зыща-гъэлскынэу кIэлаклэхэр агъа-кIоштыгъэх. Кызыралотэжы-рэмкIэ, сымаджэ хъурэ къахэ-кIыштыгъэп.

Зытхыгъэр ТЭУ Аслъан. Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей инаучнэ IофышI.

(Джыри кыкIэлъыкIошт).

◆ ТИЗЭИУКИЭГЪУ ГЪЭШIЭГЪОНХЭР

КIымафэр агъэахIотэжы, гъатхэм пэгъокIых

КIымафэр зэрагъэахIотэжырэм, гъатхэм зэрэп-гъокIыхэрэм афэгъэхьыгъэ зэхыхьэхэр тиреспубли-кэ шыкIуагъэх. Мыекъуапэ иурам шъхъаIу Крас-нооктябрьскэм, къэлэ паркым IэпIасэхэм яIоф-шIагъэхэр къащагъэлъэгъуагъэх. Концертхэм ордэ-хэр къащалауагъэх, ащыуджыгъэх, лъэпкъ шэн-ха-бзэхэм яхьылIэгъэ едзыгъохэр къащашIыгъэх.

Культурэм и Унэу «Гиган-тым» дэжэ тыкъэзыуцухьэрэ дунаим фэгъэхьыгъэ сурэтхэр, IэпIасэхэм яIофшIагъэхэр гъэ-шIэгъонэу кышсагъэлъэгъуагъэх. Унагъом ищыкIэгъэ Iэмэ-псы-мэхэр, тхыпхъэхэр пщэфын-хэ пIэкIынэу щытыгъэх. Ащ ишIуагъэкIэ зэхыхьэм цыфы-бэ къэкIогагъ. КIэлэцыкIухэм апае джэгъуалэхэр, нэпэплъ шIухъафтынхэр гум рыхы-щтыгъэх. ШапIэхэм лъэпкъ зэфэшхъафхэр ащызэлукIэ-щтыгъэх.

Мыекъуапэ культурэмкIэ и Унэ иансамблэхэм урыс лъэпкъ ордэхэр къалуагъэх. КIэлэцыкIу купхэм «Казачатэр» къахэтэ-гъэщы. Пэсэрэ ордэхэм ямыза-къоу, джырэ уахътэ аусыгъэ-хэу тиреспубликэ, зэкъошны-гъэм игъэпытэн афэгъэхьыгъэ-хэр агъэжыынчыштыгъэх.

Театрализованнэ едзыгъохэр щыIэныгъэм иIотакIох. КIыма-фэм зыфагъэгусэ, гухэкIэу къа-фихыгъэм тегушIыгъэх, гъатхэм

нэгушIоу пэгъо-кIых, чыгум дэ-лэжъэнхэу загъэ-хъазыры.

Нысхъапэр сурэтышхоу къэ-лъагъоштыгъ, ар къэлэ паркым дэт зыгъэлсэфы-пIэм ыпашхъэ агъэуцугъагъ. Нэ-пкъым нэбгырэ пшIы пчъагъэ те-тэу нысхъапэр машIом зэрэ-зэлъыкIурэм еплъыгъэх.

— МэфэкIыр дэгъоу кIуагъэу тэлъытэ, — кытылуагъ Мые-къуапэ иадминистрация куль-турэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипа-щэу Цэй Розэ. — Урысхэр, адыгэхэр, ермэлхэр, къэндзал-хэр, нэмыкIхэри щытлэгъугъэх. Лъэпкъ шэн-хабзэхэр ныбжы-кIэхэм ягъэшIэгъэнхэмкIэ фэ-шхъаф зэлукIэгъухэр тэгъэхъа-зырых.

Шышхъэм исурэтхэр алыгъэу кIалэхэри, пшъашъэхэри къэча-гъэх, кIапсэм елгыгъэх. Адыгэ къэралыгъо университетым и Мыекъопэ къэралыгъо гумани-тар-техническэ колледж це-

джерэ Анастасия Костеловар зэнэкъокIум чанэу хэлэжыагъ, кIапсэм елэнымкIэ апэрэ чы-пIэр кыдихыгъ, шIухъафтыни фашIыгъ.

— МэфэкIыр сIоIэгъэшIэ-гъон, сипшъэшъэгъухэм къэба-рэу къафэсIотэжыштыр ма-кIэп, — ело Анастасия Ко-стеловар. — МэфэкIым уфэ-хъазырэу укъэкIон фаеу на-хьыжхэм зэралытэрэр тэрэз.

Гъатхэр лъэкIуатэ, дэхагъэу кызыдихьырэр щыIэныгъэм щылъытэгъэкIуатэ.

САХЫДЭКЪО Нурбий. Сурэтхэр зэхыхьэм кышсегъэ-тхыгъэх.

ТИКОНЦЕРТХЭР

Филармонием Казбек тыщылуклэщт

Лъэпкъ искусствэм щызэлъашлэнымкIэ егъэжэплэшлэхэр зышлыгъэ Нэгэрэкъо Казбек ипчыхъзэхыхъэ гъэтхапэм и 17-м Мыекъуапэ щыклошт. Ар оредылу, шыклэпщынау, къамылапщ. Адыгъ Республикэм и Къэралыгъо филармоние изал цIыкIу концертыр щызэхашщт.

Джыракъые щыщ нарт шъаор бэшлагъэу тинэлъас. Лъэпкъ ансамблэу «Жъыум» кIырыплъызэ, къамылым, шыклэпщынэм, нэмыкI музыкальнэ Iэмэ-псымэхэм зафигъэсагъ. Шэуджэн районым культурэмкIэ и Унэ Iоф щилэу зеублэм, лъэпкъ шэн-хабзэхэм языкъегъэлэтыжын ехылылэгъэ зэлукIэгъухэм клэщакIо афэхъугъ.

Хэгъэгу ыкIи Дунэе фестивалъ-зэнэкъокъухэм ахэлэжыагъ, щытхъуцIэхэр къащыдихыгъэх. Адыгъ Республикэм щызэхашщ-рэ зэлукIэгъухэм яхъэкIэ лъапI.

Искусствэм ныбджэгъубэ щигъотыгъ. Ныбжыым емыллытыгъэу цыфхэр нэлъасэ ешых.

Адыгъ культурэм ифестивалэу Берлин щыкIуагъэм, Тыркуем, Мыекъуапэ, Тэхъутэмыкыуае, Шъачэ, Грознэм, фэшъ-хъафхэм ащыклогъэ зэхыхъэхэм Нэгэрэкъо Казбек оредхэр къащылъагъэх, ибзэпсхэмкIэ лъэпкъ мэкъамэхэр ыгъэжыынчыгъэх. Нарт оредхэр, хъакIэщ оредхэр, «Къэбэртаемэ ячэщтеор», Ай-дэмыркъан, Хъатхмэ я КъокIасэ афэгъэхыгъэхэр, нэмыкIхэри К.

даклоу, гум иорэдхэм сызылэпаци, искусствэр кыыхэсхыгъ. Тхъаегъэ-псэух Iэпылэгъу кыисфэхъухэрэр, ныбджэгъухэр. Филармонием пчыхъэ-зэхыхъэу щыклоштым лъэпкъ культурэм пыщагъэхэр къесэгъэблагъэх.

Опсэу, Казбек. Гур зыгъэдалоу, псэр зыгъэфабэу къапорэ оредхэм, лъэпкъ мэкъамэу зэхыбгъэхыхэрэм гушъхъэ кIуачIэр къалэты. Адыгъ Республикэм икъэралыгъо гъэпсыкIэ искусствэм щызыгъэпытэхэрэм зыкIэ уащыщ, уигухэлъышлэхэр Тхъэм

Нэгэрэкъом ирепертуар хэтых.

— Адыгъ къэралыгъо университетым физикэмкIэ ифакультет къэсыухи, сисэнэхъаткIэ IофшIэныр езгъэжыгъагъ, — къеIуатэ Нэгэрэкъо Казбек. — Ащ

кыибдегъэхъух. Тигуапэу уиконцерт тепллыщт. Гъэтхапэм и 17-м сыхъатыр 18:30-м ар филармонием зэрэщаублэщтым тыщыгуаэ. Сурэтым итыр: **Нэгэрэкъо Казбек.**

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

КIуачIэр апсыхъэ

Урысые Федерацием атлетикэ онтэгъумкIэ изэлукIэгъухэр къалэу Владимир щыкIуагъэх. 1996-рэ ильэсым ыкIи ащ ыуж къэхъугъэхэр зэнэкъокъугъэх. Тиреспубликэ икIыгъэхэм ащыщэу Хъыщт Хъазрэтбый джэрэ медалыр кыидихыгъ.

Килограмм 56-м нэс къэзыщэчирэмэ якуп тибатырхэр нахъ кыышыхъыгъэх. Хъыщт Хъазрэтбый тыжын медалым пэблэгъагъ, ау кIэух Iэтыгъом щылычым зебэным, кIуачIэмрэ къулайныгъэмрэ зэгъусэхэу икыоу ыгъэфедэнхэ ылъэкIыгъэп. Кошхъэблэ районым цапIугъэ клалэм ячэнэрэ чIыпIэр кыфагъэшшоагъ. Тренер-кIэлэегъаджэхэр Выкъэ Рэщыдэрэ Сихъу Аслъанрэ.

Хъыщт Хъазрэтбый Урысыем иныбжыкIэ хэшыпыкIыгъэ командэ рагъэблэгъагъ, зэлукIэгъухэм зафегъэхъазыры.

Гъыщ Зураб, кг 56-рэ, я 7-рэ чIыпIэр кыидихыгъ. Купым нэбгырабэ зэрэхэтыгъэр кыдэлплъытэмэ, нарт шъаом егъэжэплэшлэхэр ышлыгъэхэу плъытэ хъушщ. Сихъу Аслъанрэ Къэплъанрэ ащ ипашщх.

— Зыкызызэузыхын, спортым ильэгаплэхэм анэсын зылъэкIышщхэр тэгъасэх, — кыгитилуагъ Адыгъ Республикэм атлетикэ онтэгъумкIэ икIэлэцIыкIу-ныбжыкIэ спорт еджапIэ идиректорэу Сихъу Рэмэзан. — Къыблэ шъолъырым изэнэкъокъухэр гъатхэм Мыекъуапэ щыклоштых. Тиспортсменхэм медалхэр кызызрахъышщхэм, Адыгъ Республикэм июбилей гъэхъагъэхэр зэрэпагъохышщхэм тицыхъэ телъ.

НЫБЖЫКIЭХЭМРЭ СПОРТЫМРЭ

ЗэлукIэгъухэм защагъасэ

2003 — 2004-рэ ильэсхэм къэхъугъэ клалэхэр зыхэт баскетбол командэхэм язэнэкъокъу Мыекъуапэ щыкIуагъ. НыбжыкIэхэм япатриотическэ плуныгъэ нахъышлоу зэхэщэгъэным зэлукIэгъухэр фэгъэхыгъагъэх.

Ростов-на-Дону, Шытхалэ, Усть-Лабинскэ, Мыекъуапэ яклэлэцIыкIу-ныбжыкIэ спорт еджапIэхэм защызыгъасэхэрэм ялэпэлэсэныгъэ зэнэкъокъум кыщыгъэлэгъуагъ. Адыгеим щыщ клалэхэу тренер-кIэлэегъаджэу Юрий Бойко ыгъасэхэрэм апэрэ чIыпIэр кыдаыхыгъ.

Шытхалэрэ Мыекъуапэрэ якомандэхэр финалым щызэлукIагъэх. ХъакIэхэр Краснодар краим изэнэкъокъу хэлажъэх, хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр кыщыдаыхы. Мыекъуапэ щыщ клалэхэр нахъ гъэшIэгъонэу ешлагъэх, къалэм испорткомитет ыгъэнэфэгъэ Кубокыр, щытхъу тхылъхэр къафагъэшшоагъэх. Шытхалэхэр ятIонэрэх, Усть-Лабинскэ кыкIыгъэхэр ячэнэрэх, Ростов-на-Дону щыщ клалэхэр япллэнэрэх.

Мыекъуапэ иешIаклохэу Юрий Рябовыр, Иван Рыбаковыр, Валерий Гирилович ялэпэлэсэныгъэкIэ къахэщыгъэх, зэхэщакIохэм яунашъокIэ шлухъафтынхэр къафашыгъэх.

НыбжыкIэхэм кIуачIэр апсыхъаным, тарихъыр нахъышлоу зэрагъэшлэным афэгъэхыгъэ зэлукIэгъухэр Адыгъ Республикэм ия 25-рэ ильэс фэгъэхыгъэхэу зэхэщэщтых.

БАСКЕТБОЛ. СУПЕРЛИГЭМ ИЯ 3-рэ КУП

ЕшIэгъу шъхъалэхэр къэнагъэх

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — «Согдиана» Воронеж — 78:97 (20:29, 28:27, 17:25, 13:16). Гъэтхапэм и 15-м Мыекъуапэ щызэдешлагъэх. «Динамо-МГТУ»: Гапошин — 17, Абызов — 9, Милютин — 4, Хмара — 8, Еремин — 10, Фильченко, Чураев — 17, Ковалев — 6, Лавриненко — 2, Шибаев, Путимцев — 5.

Суперлигэм ия 3-рэ куп пэшлорыгъэш зэлукIэгъухэр щаухыгъэх. «Динамо-МГТУ-м» апэрэ чIыпIэр кызызэрэдиыхыгъэр тренер шъхъалэу Андрей Синельниковым кыдилыты, ныбжыкIэхэр зэлукIэгъум хигъэлэжыагъэх.

— Мыщ фэдэ ешIэгъу кынхэм спортсменхэм ялэпэлэсэныгъэ нахъышлоу ащыхагъахъо, — кыгитилуагъ А. Синельниковым. — Финалым иапэрэ едзыгъо тыхэхъагъ. Апэ ишъыгъэр ауж къинагъэм IукIэщт. «Тегасым» мэлъылфэгъум и 1-м Динскоим тыщыдешлэщт, и 4-м Мыекъуапэ тыщызэлукIэщт. Теклоныгъэр кыдэзыхырэ зэнэкъокъум щылыкIотэщт.

«Тегасым» ауужрэ зэлукIэгъухэм теклоныгъэр къащыдихыгъ, «Динамо-МГТУ-м» зэнэкъокъум дэгъоу зыфигъэхъазырышщт. Спортсмен цIэрылоу Валентин Кубраковым ипсауныгъэ зыпкъ ригъэуцожыгъ, зэлукIэгъухэм ахэлэжэщт.

Сурэтым итыр: «Динамо-МГТУ-р» «Согдианэм» дешIэ, М. Абызовыр ыпэкIэ илыгъ.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТIЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкIи кыдэзыгъэкIырэр:

Адыгъ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэкIыж зыхырэ секретары: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр

5063 Индексхэр 52161 52162 Зак. 125

Хэутыным ушчыкIэтхэнэу щыт уахъэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахъэр Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъалэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр

МэщIэкъо Саид

ПшъэдэкIыж зыхырэ секретары Гъогъо Зар